De miseriis curialium / [Pius II].

Contributors

Pius II, Pope, 1405-1464.

Publication/Creation

[Paris] : Antoine Caillaut, [1490?]

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/hedaqzfk

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

H. 199 = Cop. 57.
F Pr. 7950
Pell. 137
Case 3. a. 33.

c. 1490

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 1 B
COLLECTION

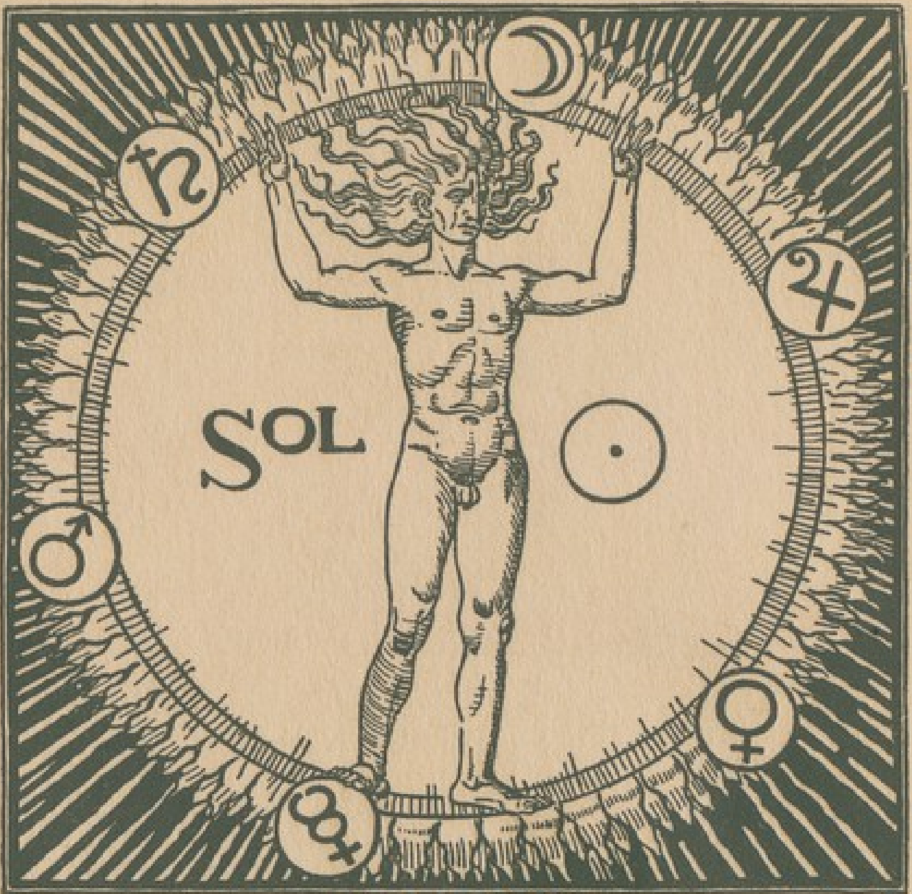

I D

EX LIBRIS

Dr. ERNST DARMSTAEDTER

7151

Pius II

De miseria curialium

Paris: Antonius Caillaut [c. 1490]

Title wanting

Rel. p. Hagué

¶ Aenee Siluii poete laureati[.] cui et pro pon
tificali dignitate. pio nomē eſt [.] in diſputatioē̄z
de curialiū miſeria/ad perſpicaciſſimū iuriſcō/
ſultum. Johānē Ech/sereniſſimi/diuiqȝ prin/
cipis/Alberti/ceſaris inuictiſſimi Alberti quoqȝ
auſtrie ducis inclyti conſiliarium atqȝ oratorez
prefacio feliciter incipit

AEneas Siluius poeta laureatus ſalutē pluri/
mā dicit pſpicaci ac claro iuriſcōſulto Johāni
de Ech. ¶ Stultos eſſe q̄ regibus ſeruiunt: vitā
qȝ cum infelicez/tum quāmiſerrimā ducere cu
riales: vereor ne qui me arguant/mihiqȝ male
dicant. ſi hac epiſtola quam tibi ſcipturus ſū oſtendero. Nec
deerunt enim qui me principibus deferant: ꝛ hoſtem reddere
curent. quoniam hoīes videor ab obſequiis eoꝝ arcere. Nam
qui poſthac[.] inquient illi [.] regūz atria frequētabūt: ſi ſe futu/
ros illic ſtultos intellexerint. ¶ At ego non id ago: vt principi
bus derogem/ſed ꝛ illos potius magnis leuo moleſtiis ¶ In/
ſtāt enim aſſidue q̄plurimi ꝛ nobiles et magni viri/qui regū
aures obtundunt: dū in curiā/ſummis precipus recepi poſtu
lant. Quos cum nequeāt reges/aut vtiliter recipere/aut ho/
neſte repellere. in magna propterea ſit anxietate. Gratia ita
qȝ mihi non odiū haberi debet: ſi quem ex iis mouero/ curie re
gis vt ſuaptereninciet. ¶ Nec timendum eſt/meis ſcriptis id
fieri: vt regum aule deſerant. Erit. n. ſemper ſtultoꝝ infinit9
numerus: qui vitā beatā ſolūmō apud reges iudicent inueni
ri. ¶ Sed caue[.] dicent alii [.] ne diuinis aduerſeris preceptis. dū
regū ſuades vitari ſeruitia: Cuȝ petrus apl'oꝝ princeps et ca
put/eccleſie ſubiecti eſtote dicat omniqȝ creature humane p/
pter deum: ſiue regi/quaſi precellenti: ſiue ducibus. quaſi ab
eo miſſis. Abſit autem a me ſcelus hoc: vt aplo contradicam:
uel regibus dicā non eſſe parēdū. Cum et veritas in euange
lio reddi que ſunt ceſaris ceſari iuſſerit. et q̄ ſunt dei deo. Cū
qȝ et ad romanos paulus doctor gentiū dicat: omnis aīa ptī/
bus ſublimioribus ſubdita eſt. Non eſt. n. poteſtas niſi a deo.

Clamo ſigitur et ego obedite principib⁹ veſtris oīs ppl'ſ Sub
ſicite vos ſublimioribus veſtris oīs gēs. Sed memineritis qȝ
petrus/ pp̄ter deū vt ſubiciamini iubet/ non propter opes/ po/
tētias/ ⁊ honores. At iſta non ſunt cōtraria meis ſcriptis ſi cū
prophetis dixero/ nolite confidere in principibus/ in filiis hoīz
in quibus non eſt ſalus. ¶ Pretereo tn̄ plures obiectiones.
quibus te reſpōſorē cōſtituo/ ſi qui ſint/ q̄ me velint ampli⁹ im
pugnare. Ego ad rem ipſā veniā. ¶ Sed prius quid de hoc me
diſputare cōpulerit/ paucis abſoluam.

¶ Primū premittit prohemialiter q̄ ſe de cu/
rialium miſeria diſputare compulerit paterna
vox. ſtultos eſſe dicēs q̄ nō coacti p̄ncipib⁹ ſeruiūt.

Genitor meus Siluius. qui patre mortuo poſthumus
natus eſt/ paternūqȝ nomē tulit. adoleſcentie ſue flo/
rem apud antiquū ducem mediolanēſē/ huius hodierni ducis
patrem peregit. Affectuſqȝ tandem curie tediis domū rediit:
vxorem duxit/ filioſqȝ genuit/ ⁊ in huncvſqȝ diem vitam quie
tam laudatāqȝ degit. Ad hunc quom duo ſenenſes iuuenes/
admodū nobiles acceſſiſſent. et an regi ſeruire cōduceret/ per/
contati fuiſſent/ ſic rn̄dit. Menippus quom apud homerū he/
ſiodūqȝ diuerſa deorū ſcelera legiſſet adoleſcēs: ea licita atqȝ
honeſta eſſe credebat. Nam qd̄ di faciunt. quis nō arbitretur
honeſtū? Hic vir factus. cum illa prohiberi legibus aīaduerte
ret. incertus animi phōs adiit/ ſciſcitatur⁹ ab eis que nā eſſet
optima vita. Sed neqȝ phi ſatiſfecerunt/ cū inter ſe diſſenti/
rent. Alii n. voluptatem/ alii vacuitatez dolorū/ virtutez alii/
quidā vero aīi/ corporis/ fortuneqȝ bona ſimul iuncta vitā di
cebant preſtare beatā. Incertior igitur ille multo quaȝ antea
. vt verbis vtar terentii. conſulere mortuos decreuit/ et ad in/
feros penetrauit/ ac ex ipſo thyreſia. quia ⁊ ipſe uates diuina/
torqȝ fuit. vbi ſcȝ vita beata foret/ pquiſiuit. Cui vates cum
diu rn̄dere negaſſet/ in aures tandem inſuſurrās/ apud priua
tos viros optimā inquit felicitatē inueniri. Cyges quoqȝ ly/
dor. rex. qui ſe pre ceteris fortunatiſſimū reputabat. apolli/

nē conſuluit: quis ſuo tpe felix eſſet. contempſit oraculū regi/
as opes ac apparatus/at aglaū archadē quendā ruris culto/
rem qui metas agelli ſui nunq̄ exceſſerat: felicem aſſeruit.
Vos igitur iuuenes/ſi quomō viuatis optime queritis/mini
me reges adibitis. Nam cū ipſi felicitatis expertes ſint/eos q̄
ſibi dicati ſunt nullo pacto poſſunt felices efficere. Quippe q̄
principibus ſeruientes/nihil ſibi libertatis relinquūt vt ea cō
ſequi poſſint/quibus potiti/multo miſeriores ſint quā antea
Virtutes. n. (o iuuenes) felicis vite ſunt effectrices. que a pri
cipum domicilijs excluſe: ſi qn̄ caſu aut errore limen ingrediū
tur. e veſtigio coguntur fugere/perterrite ſiniſtris moribus q̄
bus in altis palatijs viuitur. q̄ ſi tempus diſſerendi daretur.
mōſtrarē oīs hoīes ſtultos eſſe/qui vitā hn̄tes aliā in qua poſ/
ſent honeſte verſari/in curias principū ſe precipitāt. ¶ Sed ab
eſt ocium. Ideo vos tm̄ moneo/vt agrum hunc hyſtriones. ⁊
adulatores/⁊ alios metere ſinatis/qui nigra in cādida vertūt
Nullus eſt. n. viris bonis apud principes locus: nulla emolu/
menta laborū. ⁊ (vt iuuenalis verba reſumā) minor eſt hodie
res here q̄ fuit. Hec eadem cras detrahet exiguis aliquid. Sic
Siluius ille vero ab inſano propoſitio reuocati/domi mane/
re/ac ſibi ⁊ muſis viuere decreuerunt. ¶ At paterna vox mi/
nus in filio quā in alienis potuit. neqꝫ. n. me pater ab obſeqjs
curie potuit auocare: q̄uis ſepe et multū ne me poſt principū
veſanias irē pditum admonuerit. Sed expertus ſum (poſtea
qd̄ prius nō credidi) verāqꝫ patris ſētētiam inuenio. de quali/
bet me nunc in hac epl'a diſſertare/grauiqꝫ tuo iudicio cunc/
ta remittere. Nam et tu annis compluribus inter aulicos ca/
nes latrauiſti. Vidi te apud albertum ceſarē honorato in lo
co. ¶ Et quom te primā noui: orator ſuus in baſilienſi conſilio
bn̄dictionē ſibi a patrū cetu petebas quom is regni Vnga/
rie diadema (mortuo ſocero ſuo Sigiſmūdo ceſare) ſuſcepiſ/
ſet. Atqꝫ poſtq̄ is quoqꝫ functus eſt/ad nepotem eius (Alber/
tū auſtrie ducē te ꝯtuliſti cꝰ ad huc es ꝯſiliarius. Quāobrem
nō ſum neſcius apud ignaros rerū mee ſētentie poſſe detrahe
re. Quis. n. infeliciter curiales viuo crediderit: cū tu (q̄ vir ha
beris bon⁹ ⁊ ſapiens) ſolut⁹ ſemel curie vinculis iterū te vincie

ris: Sū ego quoqꝫ in eadē qua tu es cā. q annis iā qndecim cu
rialē ſeruitutē ſeruiui: ⁊ nunc eccleſiaſticos/ nūc ſclares ſecu
tus ſū principes. ⁊ ꝙuis nōnunꝙ liber euaſerim: mox tñ in vi
cula meapte redii. Itaqꝫ poſſet aliqs opinari. vt ſolus vl' cuꝫ
paucis curie voluptatibus fruar/ idcirco me mores curie corā
aliis deteſtari. Sicut apud mediolanū q bernardino predica
tori ɔtractus vſurarios accuſabat: vt prohibitis aliis ab hiis
reliquis ſolus ipſe frueretur. Sꝫ lōge aliter eſt. nō eī qꝛ place
at m̄ curia/ verſor in curia. Sed ne leuitatis vitio accuſer qꝛ
genus vite receptū neſciuerim ꝓſequi. Idē et te arbitror reti
nere. Accidit. n. nobis ſicut ⁊ cōiugatis. Sunt eī admodū mul
ti/ q viuēte ɔiuge matrimeniū damnāt/ ⁊ vxoris obitū cupiūt
libertatis auidi: ſēpqꝫ illius ad corinthios pauli mādati me
minerunt: ſolut⁹ es ab vxore/ noli querere vxorē. ¶ At ii poſtꝙ
libertatē ſunt aſſecuti: mox alterā ducunt coniugem/ vt vix q
dē exequias defuncte valeant expectare. Sic enī eſt hoī cacha
tes: vt vitā quā viuūt diuqꝫ vixerunt et ſi malā ſciuerit/ mu
tare tñ aut neſciūt/ aut nequeūt. Hinc oratius ad eos q ſuā vi
tā dānantes: alienā laudāt/ iā faciam quid vultis inqt/ eris tu
q mō miles/ mercator tu ɔſult⁹ modo/ ruſticus. Hinc vos/ vos
hinc mutatis diſcedite ꝑtibus. eya quid ſtatis: nolunt ¶ Plu
rima ſunt mi iohānes q nos cogunt ꝑſeuerare. Sed nulla eſt
ratio prior ꝙ ambitio. Que tanꝙ emula caritatis oīa fert o
nera. ꝙuis grauiſſima. vt honoribus ſeculi/ ac popularibus
laudibus efferatur. ꝙ ſi humiles eſſem⁹ ⁊ aīaꝫ potius lucrra
ri ꝙ venerari mōdanā gloriam ſtuderem⁹: haud multi ꝑfecto
in hec tedia ſeſe reciperet. ¶ Ad eos igit̄ q ꝓpterea ſeq reges vo
lunt/ qꝛ prelatos ⁊ doctos viros in curiis eſſe ɔſpiciūt/ ſaluato
ris nrī ihesu vbba obiciā. Supra cathedra moyſi ſedebūt ſcribe
⁊ pharisei. q dicūt facite ſcdꝫ opa eoꝝ nolite facere. Nō igit̄ qđ
inſignes viri ac magiſtri faciunt. ſed qđ facere deberēt imita
ri oportet. Expendat prius ſeipſū q ſe dicare vult regibus: an
tolerare labores/ famē ꝑpeti/ ſitim ſufferre/ contumeliaſqꝫ va
leat ſuſtinere. Deinde ꝑſpiciat diligenter vtrū ex curia conſe
qui poſſit/ quod ſuus deſiderat anim⁹. Mihi et anguſtie apud
principes infinite intollerabileſqꝫ videt̄ et q hoīes optant ibi

nullatenus inuenire. Quo fit: vt verā patris ſniam arbitrer
De qua nūc altius trāſigem⁹ Repetēda eſt igit̄ paterna vox
Quia ille ſtultos eſſe autumat ſingulos qui non coacti prin
cipibus ſeruiunt. Clara vox. dura tn̄ fortaſſe nimiū videt̄

¶ Aperit deinde / curiales omnis alterum e tripar
tito genere ſtultorum incidere

Sed audi iam quo pacto ꝓbet̄. Stulti. quo ad ꝓpoſitū
noſtrū. tribus modis dicūt̄ hoīes. Stultus eſt ꝗcunqꝫ
id querit / qđ inueniri pōt. Stultus eſt q̇ queritat qđ nocet īuē
tuz. Stultus quoqꝫ ille eſt q̇ finē ꝓpoſitū ad quē tēdit: cū plu
res habeat calles: deteriorē deligit ⁊ periculoſiorē. Vt ſi romā
petitur⁹ / cū due ſibi pateāt vie: altera breuis atqꝫ ſecura / alte
ra lōgior et plena latronibus: ꝓgere vltimā tendit / et velit.
Curiales igit̄ oēs aut primā ſtulticiā incidūt / aut alterā / aut
tertiā. Aut enī qđ aſſequi nequeūt inueſtigāt: aut qđ iunctū
detrimēto ſit querunt aut ſemita peiorē deligūt. Quas res
tunc melius ꝯgnoſcemus: ſi q̇ ſūt curialiū deſideria / et quos
ſibi ꝯſtituāt fines / preuideremus.

¶ Tertio loco. quo melius aulici canes ꝯg/
noſcant̄ inſanire ac delirare. que ſint curialiū
deſideria / ⁊ quos nā ſibi ꝯſtituāt fines / ꝯſtringit
Et friderico ceſari / ceteriſqꝫ bonis pricipib⁹ ni/
hil his ſuis ſcriptis velle detractū iri ꝓteſtat̄.

Mihi vident̄ oēs q̇ regū vel principū latera ſtipant /
aut honores q̄rere famāqꝫ ſeculi: aut potētiaz. aut
diuitias: aut voluptates. Nec inficias ibo nō nullos eſſe q̇ ſe
apud principes lucrari aīas arbitramur: vt meritū tāto mai⁹
naſciſcāt̄: quāto cū maiori periculo militauerūt De iis igitur
quiqꝫ generibus hoīz: dicēdū ē nobis. Quos diſtare tm̄ vt ſa/
piētes ſint oſtendem⁹ / vt facile quiuis deliros / amentes / inſa/
nos ac ſtultiſſimos q̄at agnoſcere. ¶ Prius tn̄ ꝙ hoc aggredi/
ar / oēs oratos volo ne me quēpiā pricipū carpere cenſeant: aut
quouis pacto / ſereniſſimo diuoqꝫ principi nrō friderico ceſari
detrahere. Nā et ſi dictur⁹ inter diſputādū de principib⁹ fuerī

vitioſos eos eſſe ac libidinū ⁊ ſtultitie ſeruos: nō velī tñ oībꝰ
id aſcribi. Nec enī me latet inueniri nō nullos virtutū/ et ſan
ctimonie cultores: q̄ prīcipatus diuino quodā munere ſuperēt
Queādmodū boni apud gētiles prīcipes/ auguſtꝰ veſpeſianꝰ
Tytus/ traianus/ ⁊ antonius pius/ ſunt habiti. Et apud chri
ſtianos Conſtantinus/ archadius honorius/ theodoſius/ caro/
lusmagnus/ ⁊ (quē Babemberga veneratur) henricus ſanc
tus. In quibus rei ſi/ vel pietatē/ vel māſuetudinē/ vel pacis
amorē/ vel iuſticie zelum/ vel religionis affectū requiris: Fride
ricū noſtrū nulla in re minorē inuenies. Tantūqꝫ abeſt meiſ
ſcriptis/ vt ſibi ſcriptis velī detractū iri: vt eiꝰ laudes illuſtra
re/ ⁊ verſibus (quoad poſſim) ⁊ oratione ſoluta decreuerim.
Nec me nunc eius curia detineret/ niſi ſua me bonitas allexiſ
ſet. ¶ Sed me quāta ſit curialiū infelicitas oſtēſurū/ nō quid
ipſe/ ⁊ alii quos equus amauit iupiter/ ſed quid communiter
principes agāt referre oportuit. ꝙ ſi oīa q̄ inferiꝰ mala receſē
tur in noſtri prīcipis curia inueniri dixeri apte mētiar. ¶ Nec
minus mētiar. ſi nihil hoꝝ illic eſſe ꝯtēderī. Nec ego quēq̄ re
morderim: qꝛ ſic ē hoīm vita: vt plꝰ mali vbiqꝫ: ꝙ boni repiat.

¶ Delirant qui ob honorē aſſequēdū principi
bus ſeruiūt. Nam pꝙ pauci (⁊ ii quidem vitiis
dediti) a principus ſublimantur

Noſtra intēſio eſt/ ꝙ fatui ſūt q̄ prīcipibus herēt diſpu
tādo mōſtrare. Janqꝫ illos aggrediamur/ q̄ tāꝙ appe
tentes honorē principibꝰ ſeruiūt. Aduerſus quos libet cū iuue
nale exclamare: O medici iis mediam ꝑcudite venā. Delirāt
.n. q̄ ꝓpter honorē prīcipibꝰ famulātur. Ad quoꝝ purgādas mē
tes/ ñ meis ſcriptis (ſꝫ elleboro potiꝰ eſt opꝰ). Quis .n. veꝝ ho/
norē: in aulis principū dixerit inueniri? Dātur honores in cu/
riis nō ſcdꝫ mores atqꝫ vtutes. Sꝫ vt q̄ſqꝫ ditior atqꝫ poten/
tior eſt. eo magis honoratur. Nā quē vnq̄ꝫ pauperē (tāetſi pſtā/
ti vtute ꝑditū) regū aliq̄s ſublimauit? Audio qd obiciis. Fue/
rūt nō nulli (dicis) obſcuro nati loco/ atqꝫ inopes quodā/ q̄ nūc
oībꝰ ſunt plati. Sic .n. principes voluerunt. Sed quos (oro)
ſic prelatos ais? Nēpe quos ſuis moribꝰ ꝯformes inuenerunt

Quibus moribus auaritie/luxurie/crapule/crudelitati. ſic eſt
Sane placet auaro regi: qui pecunias vndecūqꝫ refert. Gra
tus eſt luxurioſo. qui virgines/atqꝫ maritas ſibi cōciliat. Ca
rus eſt ebrio/quia conbibit. Crudeli iocundus eſt: qui ſangui/
nem perq̄ multū effudit humanū. Nemo acceptus eſt/nemo
qꝫ ex peruo ſtatu perfertur aliis/niſi magno aliquo facinore
principem ſibi conciliauerit. At hic nō eſt verus honor/nec ſta
bilis. qui ex radice non venit bona. Vera gloria (vt inquit ci/
cero) eſt illuſtris/ac peruagatur multorū et magnorū vel in
ſuos ciues/vel patriam/vel in omne genus hoīꝫ fama merito
rū. quam nec principes aſſequūtur nec qui ſeruiunt eis. Cum
vitiis fere omnes ſit deditī. nec bonū aliquid agat: niſi fortui/
to ac tranſeunti per vrbem tibi inclinabūt homines/denuda/
bunt capita/cedent loco/ſalutes dicent/manus oſculabuntur
At vbi tranſieris. digitos retro tendent/ſubſannabūtqꝫ tibi
et ille eſt inquient/qui principem noſtrū ſeducit/qui bellum
ſuadet/qui vectigalia auget/q̄ onera nobis importabilia cū/
mulat/qui verſo pollice quos vult ex nobis occidit. Quem dii
deeqꝫ om̄s perdant/ne ſub eius tyrannide diutius ſimus. Hu
iuſmodi eſt honor curialiū. qui ſi (quiſquis es) te oblectet: nō
verebor te ſtultū/atqꝫ inſanū affirmare. qui oblectatōes tuas
in re falſa/varia/atqꝫ omnino fallaci reponas. At vero pa/
raſitorum vocibus quantuꝫ tribui debeat/qui te cenaturꝫ gra
cia laudant. Tu ipſe noſti. Pretereo hyſtriones atqꝫ ioculato
res/ꝛ totius vulgi laudes/quas vir prudens pro nihilo repu/
tabit. Quia nulla eſt vera laus: niſi a viris proueniat lauda
tis. Adde ꝙ omnes curie ſequaces/non quibus preſint/ſed a
quibus precellant inſpiciūt et altius ſemper euolare nitunt.
Atqꝫ quom omnes precelſerint/ipſis etiam regibus incipiūt
inuidere. Quia inexplebilis eſt humane glorie appetitus. Cui
poſt q̄ dederis ſemper ciceronis illud in ore verbum habebis.
Quicq̄d ē eni (q̄uis amplū ſit) id certe parū eſt/in honoribus
nō eſſe finē ponēdū qꝛ et res incerta ē ꝛ cū ē aliqd ampliꝰ eſt:
inſup phōꝝ ē ſnīa/ꝛ ꝑfert in ariſtotelis ī honoribꝰ nō eē fineꝫ
ponēdū. qꝛ ꝛ res īcerta ē/ꝛ ī ꝑtāte alteriꝰ poſita. Et q̄ ſeruit ho
nori ꝛ huꝰ ſcꝫi fame/neceſſe ē ut multa faciat inuitꝰ: interdumqꝫ
(plꝰ hoībꝰ ſeruire:

quam deo cogitur ¶ Duo igitur cum ſint honores. alter viro
roꝝ honoꝝ. Alter vero multitudinis. ſtultus eſt: qui primum
apud reges venatur. Quia inueniri verꝰ honor nõ põt. vbi vir-
tutes non regnant. Qui vero alterum queritat: multo ſtulti
or eſt. qꝛ ⁊ rē ꝑniciosā ſequit̄ ⁊ inſtabilem/ atqꝫ incertam. Atqꝫ
ii quidem perpetuis cruciatibus affligunt̄: cū ſibi preferri plu
rimos ⁊ ſepe indigniſſimos videant. Nec qui honoris eſt aui-
dus. vſq̄ maris q̄ in curiis angitur

¶ Diſſerit non ob aſſequendaꝫ potentiā prin cipibus eſſe adherendum. omnis enim potentia magne inuidie ſubiecta eſt:

VT qꝫ iam ſatis de honore ſit dictum: nunc ad ad potē
tiam tranſeamus. Pulchrū videt̄ nõ nullis/ apud prī-
cipē eſſe potentem. tutorem vocari regis/ precipere aliis: bel-
lū indicere. pacem componere. poſſe obeſſe atqꝫ prodeſſe q̄ plu
ribus. Sed multi decepti ſunt. dum poſſe apud reges q̄ pluri
mū confidunt. Apud neronē claudium tam potens Seianus
fuit vt imperatore apud capreas cū grege chaldeo ſedente/ ſo
lus hic imperiū adminiſtraret: ſed q̄ illud totius orbis caput
venerabatur. Et quippe/ ſi ante ipſū oppreſſa ceſaris ſenectꝰ
fuiſſet: hunc noſtrū populus auguſtū vocaſſet ¶ Sed nulla
eſt apud prīcipes diuturna potentia. nullus ſtatꝰ debilior/ nul
lus infirmior/ nullꝰ incertior eſt: q̄ eiuſq̄ apud principē videt̄
eſſe potētior Sunt emuli multi. ſimultates. odia. Omnis po
tentia magne inuidie ſubiecta eſt. incidunt ſuſpitiones. parā
tur inſidie. perſtrepūt vndiqꝫ delatores. Atqꝫ vt oculus parua
feſtuca turbatur. ſic principiū gratia offenſiuncula vel mini
ma cadit: interdum ⁊ nullo crimine ꝑdit̄. Tātū apud prīcipes
ſubdola līgua põt Apud adrianū imperatorē delatoꝝ voces
a deo valuerūt: vt amicos quos ad ſūmū ꝓuexerat pꝰ hoſtiuꝫ
loco habuerit. Sed ad ſeianū redeo Dis ne ſaluari. ſicut ſeia
nus: ⁊ tam eſſe potens vt ille fuit. At hic vnica principis ep̄la
captus eſt. ac per vrbē vnco ductus ad ſpectaculuꝫ/ ⁊ in tybri
dis ripa truncatus: omneſqꝫ ipſius ſtatue ex capitolio deiecte

ſunt. Extant noſtri temporis ad modum multa exempla que
cõſulto fugio: ne cui videar detraxiſſe. De mano regni apu-
lie ſeneſtallo nemo me dicere prohibet: q̄r tuta eſt in mortuos
reprehenſio. Hic apud reginaꝫ iohannã primo in loco fuit. po
tentiãq̃ ſuã eo firmiorẽ putauerat / q̄r et ſtupris ſeſe inſinua-
uerat. At regina cõuerſa in aliũ amore percuſſores ad illũ no
ctu trãſmiſit: quo mortuo alios ſibi ꝯcubitores ſuſtituit. Per
rari ſunt qui apud reges ꝑpetuo ſunt potentes. ¶ Sepe q̄ heri
placiunt: hodie diſplicet. Nullũ eſt in atriis principuꝫ maius
ſtudiũ: q̄ꝫ vt alios de gradu precipitent / et ſe erigant. Potẽta-
tum quilibet appetit. nulla nunc curiales tuta fides. non fra
ter a fratre tutus ĩuenitur. Nec patri filius nec filio pater ag
noſcit. quilibet ſibi ſtudet: omnes preferri volunt [illegible]s manda-
re. Si quis potens eſt: mille circa ſe oculos habe[illegible]t totidẽ lĩ-
guas ad ruinã eius aſpirãtes: ⁊ vnus hinc alter illinc premit
nimiũ multos timere habet qui multa poteſt. Et illũ oẽs op-
pugnant: qui principi gratior exiſtimatur. Ruunt turres. que
iuxta flumen ſite ꝑpetuũ in ſe aque curſũ recipiunt. ¶ Quid
tu facies qui ex vnius voluntate depẽdes: in cuius amore nec
ferro nec plumbo / ſed cera fixus teneris. quã vel infrigidatus
amor excutiet. vel ire feruor eliquabit. Non omnibus tm̃ arri
det fortuna: quantũ cancellario noſtri ceſaris caſpari ſlik. ¶
Quem vel miranda fati clementia / vel ſingularis virt⁹ atq̃ꝫ
preſtantia (que in pauciſſimis reꝑitur hoĩbus) apud tres ce-
ſares. inter priores potentẽ reddidit. Alios vero vix vnq̃ꝫ vidi-
mus in curia ſucceſſoris tales eſſe quales apud anteceſſores
fuere. Sed precipitari complurimos ex gradu cernimus: ita
vt quãto pri⁹ honoratiores ac potentiores cenſeãt̃. tãto exiñ de
biliores / inhonorationeſq̃ꝫ fiãt: ⁊ ſint inimicis gaudio: amicis
vero et propinquis ⁊ ſibi dolori moleſtie atq̃ꝫ dedecori. Eſt au
tẽ hic vulgatiſſimus eorũ finis: qui apud p̃cipes vł honorẽ vł
potentiam q̄ritãt. Quos in errore tam manifeſto ꝯprehenſos
non arbitror mihi negari ſtultiſſimos

¶ Inſaniuitq̃ ꝓpter aues p̃cipib⁹ famulãt̃.
Nunc diuitias proſequamur. quas minime dubium eſt
cõpluries mortalium in curiales carceres attraxiſſe.

Qui(cum oratio)laborem ſe ferre dicunt. ſenes vt in ocia tu
ta recedant. Quidam vero iuuenalis referunt verba. Quan
do ego figam aliquid; quo ſit mihi tuta ſenectus tegere et ba
clo. ¶ Aduerſus quos poſſem ſaluatoris noſtri verba referre: q̄
tam difficile dicit diuitē intrare regna celoꝝ: q̄ꝫ p foramē acꝰ
tranſire cameluꝫ. Quo fit: vt ſtultum ſit diuitias querere: et
ſpem parem celeſtis amittere. Nec mihi quiſq̄ timorē famis
adducat. quaſi non habeat criſtus vnde alat pauperes ſuos.
apoſtoli et nauim retia relinquētes(vt ait hieronimus)cre/
ſi diuitiis pferūt. Sed iſta fortaſſe nimium religioſe ducunt
nec talia ſunt que vulgo probari queant. Agamus igitur pug
ni minerua. confiteamurq; iuuenali/ et ariſtoteli ad felicē vi/
tam opus eſſe diuitiis. Quia non facile emergunt: quoꝝ vir
tutibus obſtat. res anguſta domi. Sunt qui ſe poſſe putāt di
uitias cumulare principibus ſeruientes. At iii(vt diuitias cō/
parent)libertatē vendunt: nec tamē diuitias aſſequuntur.
Nam ſi tibi princeps vel beneficia contulit/ vel renda ꝯceſſit/
vel res alias eſt largitus: tanto magis ſeruire teneris: quāto
maiora ſunt dona. Quod(ſi aliunde neſcis)ex gregorio diſci
to. Cum enī(inquit ille)augentur dona. rationes atiā creſcūt
dnoꝝ ¶ Quod ſi tunc ex curia velis abire: quom diues es fa
ctus: mox oīa perdidiſti: inuenitur cauſa/ ſubmittitur accuſa/
tor. conuinceris reus etiā nō cōmiſſi criminis auferunt bona
⁊(ne vnq̄ conqueri poſſis)eripitur et vita. Si vero in curia
pſeueraueris. cōuenit te ad queuis imperia regis eſſe paratū
iuire bellū/ per latrones tranſire/ nauigare in mari/ manere ī
peſte/ mille capitis adire pericula iuſtū atq; iniuſtum exequi
mandatum/ ridere/ flere cum rege: laudare que laudat: vitu/
perare que vituperat. nulla tibi aut in verbis/ aut in operibꝰ
ſupererit. Quid igitur ſtultius eſt/ q̄ diuitias p tot tormenta
cogere cum ſit manifeſta freneſis(vt iuuenalis ait)vt locu/
ples moriaris. egente viuere fato. Non preterea deliramentū
eſt: quia duo vel tres tumulauerūt opes libertatis munificē/
tiam expectare: ⁊ non potius infinitos reſpicere. qui quom re
gibꝰ ſeruiūt ad extremā inopiā ſūt deducti. iā dabit(inq̄t per
ſius)iamiā donec deceptus ⁊ exſpes ne q̄cq̄ fūdo ſuſpirat nu

mus in imo. Diuitibus nõnunꝙ̃ diuit᷑e dari ſolent ſicut in mare ferũtur aque. Nemo paupe: Lꝙuis diu ꝛ admoduꝫ vtili ter ſeruierit] tãtõ premii reportabit. quãtũ diues ex obſequio paruo. Nõ. n. ſeruitia in curiis principum/ſed perſone ponde/rantur. Nam et puos parua decent. ꝛ magnos munera mag/na/nec donare reges ſolent quod nequeãt quom libido fuerit auferre. Itaqꝫ nec rem donatam Lſi velis] alienare poteris: nec in aliud regnũ transferre. nec ex ea qcꝙ̃ diſponere quod re gi non placeat. Non ſunt igiť tue huiuſmodi diuitie/ quibus nõ potes vti pro libito. Quod neqꝫ teſtãdi facultatẽ habebis Namqꝫ ſi liberis careas: nemo tibi niſi princeps erit heres. Si aſſint filii niſi ꝛ ii principi ſeruiãt nõ ſuccedũt tibi. ¶ Ta ceo quot diuites necati iuſſu corũ ſint q̇ eos ditauerãt. Solẽt enĩ principes ſic nõnullis multa largiri ſicut et nos ſues pa/ſcimus: vt eos poſtꝙ̃ impinguati fuerint deuorenus. ſicut de ſeneca longinoqꝫ legimus. quos ꝓpter diuitias interẽptos Juuenalis affirmat his vsib⁹. tꝑibus dicis igitur iuſſuqꝫ ne ronis/lõginũ ꝛ magnis ſenece ꝑdiuit᷑ hortos. Clauſit ꝛ egre gias lateranoꝝ obſidet edes tota cohors. Perierũt. n. ꝛ altera ni propter diuitias. Sancte igitur ſcriptum eſt et vere q꞉ q̇ a/mat diuitias fructũ nõ capiet ex eis. Adde ꝙ pauciſſimi reges que ſua ſunt donant. Recipiũt enĩ vt donẽt que nec vera ſunt dona nec iuſte poſſidentur. Cunqꝫ vix regnũ illum inueniat qḋ nõ ſit partũ vel continuatũ fraude: quid eſt qḋ iuſte princi pes largiri poſſint. vnde pecunie vnde iocalia veniunt q̇ apud principes ſunt: niſi ex raptu vel venditioue iuſticie/aut ex ſpo liis eccleſiarũ: ¶ At iſta ſunt iniquitatis premia/que nec regi prodeſſe/neqꝫ tibi vtilitati Lſi donata fuerint] eſſe poſſunt. Relinquamus igitur hanc diuitiarũ cupiditatẽ. Quia nõ im pletur auarus pecunia/et auro. vt inquit hyeronimus. Et ſe neca prius dixerat tã deeſt qḋ habet ꝙ̃ quod non hꝫ. ¶ Scimus ſcriptura dicente q꞉ non proderũt diuitie in tꝑe vltionis. Di/ues enĩ quom interierit nõ ſumet oĩa: ꝛ nõ deſcendet cum eo gloria domus ſue. Viuamus obſecro tãꝙ̃ nihil hñtes et oĩa poſſidẽtes. victus atqꝫ veſtitus Lvt iteꝝ hieronimi vbis vtar]

diuitie chriſtianorū ſūt. et has potens ē dn̄s nobis abſq; mini
ſterio principū tradere. diuitias vero apud reges vel nō inue
nimus/ vel tales inuenimus quas longe melius fuerit non in
ueniſſe. ¶ At hec de diuitiis libaſſe ſufficiat. Ex quibus (ni fal
lor) monſtratū eſt/ ſtultitie operā dare q̄ propter opes principi
bus famulantur.

¶ Quā ſtultiſſimos eſſe: qui vt voluptatibus fru
antur/ principum obſequia amplectūtur

Nunc admonet tēpus. vt de voluptatibus diſſeramus
in quibꝰ multi mortales beatitudinē poſuere. ¶ Atq;
imprimis epicurus/ vir alioquin magnus: quē phī noſtri tēpo
ris/ magis verbis q̄ factis reprobant. Nam quotus eſt (obſe
cro) vel theologorū qui voluptatibus nō inſeruiet? Quāobrē
ſi verum forte inueneritis: qui aſpernetur oculis pulchritudi
nē rerū nō odore: nullo tn̄ tactu nō ſapore capiat: excludatq;
auribus oēs ſuauitatē. huic hoīes et fortaſſe pauci deos pro
pitios. pleriq; autē iratus putabūt in orōne p. M. Tullio cice
rone dicente inuenimus. Quibus in verbis oēs quiq; ſenſus
tetigit q̇bus voluptates hauriuntur. Cumq; due vie ſūt q̇bus
hūana vita contineat: altera virtutū/ altera voluptatū: illa de
ſerta inculta atq; intercluſa frondibus/ ⁊ virgultis: hec ſemp
hoīz frequētia teritur. nec quiſq̄ eſt q̄ voluptatē hoīz nō ſequa
tur. Sūtq; admodum multi q̄ tanq̄ voluptatibus fruituri:
obſequia principū amplectātur. ꝙ q̄ ſtultiſſimū ſit/ operepre
tiū fuerit oſtendiſſe

¶ Viſus curialiū plus amari quam dulcis ex cu
ria deportat

De voluptate igitur que oculis percipitur primū dica
mus. Oblectantur nōnulli: dū ſplēdidos equites con
ſpiciūt. dū bella geri/ exercitusq; cōcurrere vidēt. dū formoſas
cultasq; mulieres intuent̄. dū cetus hoīz ornatorū. dū ludos/
dū iocos/ dum pulchros equos. dū picturas dū ſericeos pānos
purpureos/ aureos/ dū mirificas veſtes/ inſignes ciuitates/
aut vrbes/ egregias domus/ et alta palatia marmorea tēpla:
ſculptures/ teſtudines/ viridātia prata. lucos/ fontes/ flumina

feras/ſerenū aerē/montes apricos/amenas valles/armēta/ca
nes:et huiuſmodi cetera ↄtēplaṫ. At hec omnia multo iocūdio
ra ſūt priuatis hoīb⁹ q̄ curie obligatis. Nā q̄ ſeruitio regꝭ ma
cipatꝰ eſt in bellis nō vt ſpectator/ſʒ vt miles aderit. et huc at
qʒ illuc conuerſabit. ac hoſtem ferire/ſeqʒ tueri magis q̄ ob/
lectare oculos cogitabit. Nec mulieres intuebitur niſi cū regi
placuerit. tuncqʒ illas videbit:q̄ aliis grate/ſibi moleſtiſſime
ſint. Ornati veſtibus hoīes plus inuidie q̄ voluptatis ꝓbebūt
⁊ alienos equos ⁊ meliores/⁊ nitidiores quam ſui ſint/non le
tabit inſpexiſſe. Iocis atqʒ ludis raro intereris/regio lateri
ſēper aſſiſtens. Palatia vero ⁊ tēpla et picturas multo facili
us ſpectare mercatores atqʒ priuati hoīes q̄ curiales poſſūt.
Cūqʒ reges raro ſuorū regnoꝝ limites exeāt. vrbes inſpice/
re nō niſi vnius regni poteris. Nec quid apud alias gētes ſit
ſpecioſū videndi tꝫ copia dabit. Ea quoqʒ q̄ in cāpis ſūt viſui
delectabilia rariſſime inſpicies/ī cameris clauſus/quaſi cap/
tiuus:nec vnq̄ exibis:niſi cū rex vel venari voluerit vel alter
animū relaxare. qḋ tūc fiet:quom maxīe velles domi mane/
re quom niues agros cooperuerūt. vel quom ſolis feruore mū
dus ardebit. Sed marcet plerūqʒ ſub tecto ſqualida pulue/
ribus pars maior curialiū. Nec in choreis atqʒ tripudiis feīarum
delectacio daṫ. cū tu illā reſpicias q̄ in aliū fertur ⁊ te nedum
ſpernit/ſʒ etiā odit. Nulla dies eſt in qua nulle res nō videas
q̄ tuū ſi conturbēt animū. Sēper tibi añ oculos inimici ſunt
oſculariqʒ manū perſepe cogeris q̄ velles trūcatā videre fa/
cileqʒ plꝰ amaritudinis q̄ dulcedinis viſus tuꝰ ex curia repor
tabit

Nulla in auditu curialibus eſt delectatio.

At eſt in auditu dices magna curialiū delectatio:dū
nouitates totiꝰ orbis/dū viros ſapientiſſimos loquen/
tes/dūʒ geſta viroꝝ magnoꝝ/dū cantus atqʒ ſonos audiunt
muſicoꝝ. Credo ⁊ hec pleroſqʒ decipe. Sed dicendū eſt etiā huic ꝑ
ti/ne q̄s oblectaturus aures/curie ſe aſtringat:ac moleſtiam
pro voluptate percipiat. Nam quod tu mihi de nouitatibus
ais/abs negocio confuto. cum plura illic diſplicentia quam
grata audiantur. Cum nunc ciuitates capte. viri preſtantes

occiſi/ſpolia facta/rapine cõmiſſe/victores mali/et victi boni
ſepius referãtur. Uiros autẽ ſapientes qui de moribus ac na
ture ſecretis diſputẽt/qui hȝ hiſtorias referant: non niſi ꝑ adu
lationes apud principes accipies. Quod ſi nõnunq̄ oratores
aut phĩ deſerti curias adeũt/orõneſqȝ corã p̄ricipib' habeãt nõ
tã dulce eſt eos illic audire/vbi cũ metu loquũt/quã in ſcolis
vbi ſunt liberi: ⁊ ad veritatẽ/nõ ad placentiã fantur. Hinc eſt
q̄ athenis/dũ libera ciuitas fuit: ⁊ rome dũ conſules rem pu
blicam gubernabãt/lrãꝝ ſtudia maxime floruerũt. In curiis
vero quilibet ſermo ꝑ adulationẽ habet: nihil boni dicit. cõmẽ
dant mali/boniqȝ vituperantur. ¶ Sunt veteꝝ q̄ narrant
hyſtorias ſed mendoſe/atqȝ pu͛ſe. hyſtoricis claris non cre
ditur. ſed fabellis manibus fides adhibetur. Plus guidoni de
columna/qui bellũ troianũ magis poetice/q̄ hyſtorice ſcrip
ſit/vel marſilio de padua/qui trãſlaciones imperiiqȝ nunq̄
fuerunt ponit: vel vincentio monſcho: q̄ liuio/Saluſtio/Iu
ſtino/quĩto curſio/plutarcho/aut ſuetonio p̄ſtantiſſimis au
ctoribus credit. Citharistas vero/ac cantores q̄uis curia ſolet
optimos habere(.plꝰ ei hoc genus hoĩȝ: q̄ phõꝝ/aut poetaruȝ
principibꝰ placet.)nõ ad tuam/ſed regis audies voluptatem.
Quomqȝ dormire/aut aliud opus agere velles: tum potiſſi
me iſtoꝝ ſonis/ac cantibus inquietaberis. Quibus hic vitiis ẽ
cantoribus(inquit oratius)inter amicos vt nunq̄ inducãt aiȝ
cantare rogati. iniuſſi nũq̄ deſiſtant. Quo fit. vt quom noliſ
audias: quom velis/ nuſq̄ poſſis comparare. Et tñ iis ſingu
lis kalẽdis cogeris aliquid elargiri. ¶ Quid: q̄ oĩa iurgioꝝ at
qȝ rixaꝝ ſunt plena: ⁊ vnus alteri maledicit. increpãt ſe inui
cem. blaſphemie in deũ/ ſanctoſqȝ dicuntur/omnes in cõfuſe
loquũtur tot clamores ſunt: vt vix ſociuȝ qui prope te eſt poſ
ſis aũdire. Quilibet facinora narrat cum derogatione alteriꝰ
us: illi ſuam patriam laudant. et aliam vituperant. ¶ Spur
ciſſima. vndiqȝ verba perſonant. nulla in verbis modeſtia. nul
la reuerentia nullus pudor/ſcurre ſemper audiuntur/vel de
trahẽtes/vel ructantes. Nam iis ſolis libertas eſt quicquid vl'
facere velint/vel dicere. atqȝ hic ſi quis ſapiat/inuitus potius
eſſe velit/q̄ audire.

¶Nec propter eam que in tactu eſt delectationẽ
principibus eſt ſeruiendum

Iam de tactu pagamus in quo venus potiſſime dñat:
quã nõnulli rerũ ignari in curiis eſſe blandiſſimã ↄfi/
dũt. ex eo errantes: ꝙ mulieres amare eos conſueuerunt/ qui
veſtibus ſunt ornati. qui crines ventilant: qui torneamentis
interſunt: qui canũt/ qui coreas ducunt/ qui ſemper leti/ atqꝫ
hylares inueniuntur: ſicut curiales eſſe videntur. Sed mini/
me ita eſt/ vt grata ſit illic venus. Nam ſi qua mulier eſt que
hos amat: nõ tñ eis ſe credit. quos loquaces agnoſcit/ iactato/
res/ inſtabiles plurimũ amatores. niſi forſitan aliqua eſt que
famam paruifaciat. tunc qꝫ multi circa vnã concurrũt. nec vl
lam ſine riuali diliges. hinc rixe/ ↄtentiones/ odiũ/ verba inter
verbera ⁊ homicidia. nullã nutrire modico poteris cui aſſint
multa promittẽt. veniet alter te pulcrior/ aut acceptior. nulla
tam fidelis eſt q̃ vno ↄtẽta ſit viro. Sepe quom amicã petes:
aut aliũ cum ea inuenies. aut iſſe illã ad aliũ reperies. Qđ ſi
tibi grata obtigerit/ ⁊ fida puella/ nõ poteris niſi raptī/ ac per
furtũ eſſe cũ illa. Neqꝫ ſeruire regi et amori poteris. qꝛ vterqꝫ
ſnlolẽs diuinis eſt. ⁊ q̇ hoĩez totũ vult ſibi. Adde/ ꝙ nec dũ ami
cã/ ſꝫ nec ↄiugẽ in curia pudicã ſeruabis. Tot ſũt vndiqꝫ proci
tot formoſi iuuenes: tot promiſſores: tot lene: vt nec caſtiſſĩa
cõiux reſiſtere tot oppugnationibus poſſit. Quod ſi probiſſĩa
fuerit. deferẽda eſt tñ. cũ dietim curie principũ moueantur.
ſiue cõiux ſit/ ſiue concubina. tunc anxietas animi/ mentiſqꝫ
dolor. qꝛ nec cũ amata remanere/ nec illã ducere tecũ potes. et
inſtabilitatẽ femine remanentis. cuius eſt in horas mutari.
ſꝑ ſuſpectã habes. iugẽ irriſiones ac detractiões amãte q̃ fiũt
diurna diſcrimina/ põdera ſuſpitiões. Que hec cũ ſint priuate
grauia: curialibꝰ certe importabilia ſũt. nec vſq̃ minꝰ. ꝙ in a/
triis regũ tactus oblectatur

¶Oberrãtq̃ ꝑpter irritamẽta gule pĩcipibꝰ ſeruiũt

Sequũtur alii duo ſẽſus: odorandi atqꝫ guſtandi: q̃ par
ti ↄiũcti ſũt. parti diſiũcti. Nã dũ fercula redolẽtia ſa/

pidaqꝫ comedimus: vterqꝫ ſēſus letatur. Si q̄s autē floꝝ/et
vngētoꝝ ſequaꝛ fragrātiā. nō guſtū ſꝫ odoꝛatū iuuabit. et of
ficiū ſuū odoꝛatus amittet: quom in palato cibus maſticabi/
tur. At ii quibus in ſolo palato ē cā viuendi/ſtulti ſūt. ꝛ pecu/
dū vitaꝫ. nō hoīꝫ ſectantur. Nā et apl's eos vituperat: quoꝛuꝫ
deus vēter eſt. Rē nāqꝫ dānatā ſequūꝛ. q̄uis plurimi ꝑpterea
velint regibus obſequi: vt bibere atqꝫ edere maxime poſſint.
Et q2 principes optimis vtūꝛ vinis atqꝫ cibariis: veſci quoqꝫ
ſe eiſdem ſperāt. potaturos quoqꝫ ſecū regibus cōfidūt. At ſi
cut muſce pingues menſas/ſic iſti vnctas dn̄oꝝ popinas inſe
ctanꝛ. q̄uis regalibus epulis magis muſce. q̄ iſti paſcantur
Videamus igiꝛ apud vaſtigiū regale: quāta ſit curialiū eden
di/atqꝫ bibendi voluptas. q̄ ſane tūc optima eſt. quom fames
adeſt atqꝫ ſitis. quomqꝫ nec iſta nec illa pꝛotrahitur. At in cu
ria praro ante meridiem cibaria diſtribuūꝛ. Quo tp̄e nō fa/
melici/ſꝫ rabidi hoīes ſūt. Quibuſdā vero expectatio longa
debilitatis ſpiritib9 appetitū ſurripuit. Alii modico pane vel
caſeo pꝛeguſtato: oꝛificiū ſtomachi clauſerunt. Quo fit: vt a
lii voꝛent quicq̄d apponiꝛ/vt ad crapulā impleanꝛ: alii vl' mi/
nimū ſumere nequeāt. Interdū in oꝛtu diei et ante lucē fercu
la ſunt appoſita q̄ niſi comederis. vſqꝫ in noctē ieiunabis. nec
tn̄ ſtomach9 officiū fecit. nec appetit9 adeſt. Quom poſt meri
diē pꝛāſus fueris: rurſus poſt horā cena ꝑponiꝛ. Nūq̄ in ſuo
tempoꝛe cib9 afferꝛ. Hinc ſubite moꝛtes/atqꝫ inteſtata ſene/
ctus/oꝛeſis/vomitus/iliorꝝ doloꝛ/calculus/ꝛ moꝛboꝝ oīa gene
ra ruūt. Qualis cena? Cū vinū q̄d ſuccida nolit lana pati [vt
ait iuuenalis] affertur. q̄d cū biberis/inſanus fias/acetoſuꝫ/
aquaticū/corruptū/pendulū/acerbū/aut frigidū nimis/ aut
tepidū/coloꝛe atqꝫ ſapoꝛe malo. Taceo illos principes q̄ tm̄
ceruiſiā in potu pꝛebent. q̄ cū vbiqꝫ amara ſit: in curiis tn̄ et
amariſſima/ꝛ ſtomachaciſſima eſt. Nec tibi vel in argento/
vel in vitro dari pocula credas. Nā in vno furtū timetur/in
altero ruptatur. Potabis igiꝛ ex ligneo cipho/nigro antiquo/
fetido. In cuius fundo fex concreta eſt. in q̄bus ſepe mixiſſe
dn̄i cōſueuerunt. Nec tibi vini ciphus dabitur. vt ſi velis vel

aquā miſceas/vel purū bibas. ſz in cōmuni potabis. Atqz ibi mordebis: vbi nūc pediculoſa barba/vel ſalinoſa labia vel im mūdiſſimi dentes fuerunt. Interea vinū antiquū in tua pñ/tia regi propinabit. cui⁹ tāta fragratia eſt/vt ei⁹ odore tota do m⁹ impleat. Bibet ille muſcatellū aut malmaticū ex galliis ⁊ matrigali Ex riparia ianuenſi/ex vngaria/atqz ex ipa gre/cia ſibi afferri vina iubebit. Nec vnq̄ tibi vel nimium ciatuz cōmunicabit q̄uis cordiaca paſſione crucieris. Qd ſi bonū vi num añ te ſit/nō tñ iocunde ſapiet/cū melioris fragrātiā tue hauſerūt nares. Velles nōnūq̄ bibere. ſz nō audes niſi maio/res incipiāt. Nec famuli vinū apponūt: niſi poſt mediū men ſe. qd ſi ante petieris. ⁊ importunus/⁊ petulās/et ebrioſus iu dicaberis. Nec cū hac ignominia qd poſtulas obtinebis. Nec ad tuam ſitim. ſed maiorū potabis. Vinū poſtq̄ in menſa fu erit. p multas manus trāſibit: anteq̄ ad te veniat. Nec ſperes mūdari ciphū: dū pincerne remiſcent q̄uis in fundo fex here/at. vel intus aliquis ruptauerit. Nā ſicut in templis aque bñ dicte ſupinfūdūtur: ſic in curiis principū vinaria vaſa/quib⁹ familie potitant in anno ſemel euacuata mundant. Nec in vi no tm̄: ſz in aqua quoqz cruciatus ineſt. Nanqz ſi ſtomachus dñi. vt iuuenalis inquit. feruet vinoqz ciboqz frigidior geti/cis petitur decocta pruinis. Quibuſdā in eſtate ſeruātur gla/cies: atqz hac in feruoribus vina frigeſcunt. Nec ſibi vel mi/nima portio dabitur. maiori qz ſiti cruciaberis. qr vidēdo nihil guſtabis

¶ Quales curialiū mappe.

Quid tibi de mappis dicam. nigris/laceris vnctis: Que ne dū tibi faſtidiū moueant ſz manibus applicantur: teqz ſequūtur. ſi qū te volueris tergere. qd plures veriti. ma/didas pingui iure manus in propriis deſiccant veſtibus. Hinc ē illud abdomē. qd in pectoralib⁹ curialiū cernis. vt ſatius ſit ī ſtabulis porcoꝝ/q̄ in curiis dñoꝝ edere. Nā illa mēſalia niti da ſericea/duplicata ſolis prīcipibus ſeruiūt: et indies mutā/tur. tua trūcis afflixa. tā diu iacent q̄ diu a mēſa diſcerni poſ ſunt.

Que curialibus in cibariis voluptas.

Audi nunc que cibaria. et ſume voluptatem ſi poſſis. Nulla tibi alia mectantur animalia. ꝙ boues/capre/ porci/vel vrſi. Nec iſta recentia/vel paululū trita. ſʒ poſtquā fetere ceperunt/diſpenſatores emere ſolent. Nā quo minoris emunt eo magis furant. Carnes tue frigide/bis cocte/immū/de/inſipide/fetentes/fumo/ac carbonibus plene/nullis condimentis/nullis ſalſamētis/ſpeciebuſqʒ nullis apparate. Caules putridi. Rape marceſcentes ꝛ muſcide. legumina ſemi cocta. Cicera piſis/fabis/lentibus interdū pluribus/atqʒ cineribus mixta. Caſeus raro/ad te venit. Et ſi venit: viuus eſt/et plenus vermibus/vndiqʒ pforatus/ſitu ſqualidus/ſaxo durior. Butirū fetidū: lardū quoqʒ rancidū tua fercula condit Oua tunc apponuntur/quom iā pullos alunt. Pira atqʒ poma vel marcida vel acerba. q̄ niſi tu comederis porcorū eſca fuiſſet. Oleū quo tibi vl' piſces vel caules excoquūt. de lāpadibus ſumitur/ſiue lucernis. Cuius fetore fugari ſerpētes poſ/ſent. quale id fuiſſe credēdū eſt. Ego magnifico hero meo domino Caſpari ſlik/cancellario/gratias ago/qui me ex hac ſē/tina inmundiciarū detraxit/ꝛ ad lautā eius menſam deduxit: q̄uis niſi ipſe fuiſſet iam curiarum tediis renunciaſſē. Sʒ pſequar ceptū iter. piſces tui ſalſi lucii/vel carpones/ꝛ alleca Si natalicium fuerit poteris ꝛ cōchā guſtare/luti in quo iacuit odorem ferentem. vel anguillā/colubri cognatā/aut hos piſ/ces q̄ apud cluucas hoīʒ nutriuntur. Si quis tibi nobilior piſcis apponetur quadriduanus erit/ꝛ corruptus. Panis tuus niger/ꝛ a deo durus/vt vix geminis dentibus frāgi queat. Et q̄uis eodē precio ſepe albꝰ ꝛ niger emat. ne tñ aſſueſcas ſp nigro paſceris. Volūtqʒ dn̄i aſſidue int̄ ſe ꝛ ſeruos diſparitatē q̄uis neqʒ voluptati nōnūq̄ neqʒ vſui fuerit. Tua inſup fercula ſp eadē ſūt. facileqʒ ī annū q̄d tibi edēdū ſit ſcire potes. q̄ res admodum voluptatē diminuit que ſolet varietatibus irretari.

Poſſet forſitan aliquis hec tollerare, niſi meliora p̄e ſe ferri ꝯtinuo cerneret ſicuti curialibꝰ accidit q̄ dū ſurdidū panē cernūt dūqʒ in more equorū vl' ordeū. vl' ſpeltā vorāt aut

quas

vocant thaſiatas: apportari dño mullū cernit. At quē mullū
mullū inquā quē curſica miſit ſd thauromenitane rupes Nā
qȝ vt ſatiari principū ſeuientia guttura poſſint / nō ſufficiūt
noſtra flumina / nec maria: dū piſcatores proxima queq̄ ſcru/
tantur retibus: nec piſcem ſinunt in vicino mari creſcere. Ec
ce mox aliū q̄ lōgi latiſqȝ pectoris ſquillā dño defert / aſpergis
vndiqȝ ſeptam Cuius cauda ne dum familia / ſed et hoſpites
quoqȝ [ſi qui affuerint] conuiuaſqȝ deſpicit. Ille murenā ad
ducit ex ſicilia: quā inter ſcyllam charibdimqȝ cepit dū auſter
ſe ꝯtineret. Quid accipēſeres turtures / terulas / aut alios piſ
ces enumerem? Quod erit in aqua ſuauis alitur ante princi/
pē. atqȝ id vel aſſatū / vel oleo venefrano / vel vino coctum ap
timo / inter odoriferas herbas intueberis. maxima inter piſces
inuidia tibi accreſcit. Nec minor inter carnes. cū ceruū / leporē
aprū / capreā / caſtora / faſianū / perdicē / gruē / pauonē / hericem /
gallinā turdos / merulas / ficedulas / ardeas / anſeres / hedulos
agniculos / cuniculos / aſperiolos / ꝛ q̄cquid volat / aut quadru/
pedat ſaporis egregii vorantem principeȝ videas. Atqȝ hec e/
gregia ꝯdita / pulmentariiſqȝ preparata ſuauiſſimis. q̄ quem
reſpicis: vel ex hiis q̄ ante te ſunt mordere potes. Sȝ expectas
ꝛ ad ſociū dicis. ecce iā dabit nobis ſemeſū leporē / aut aliq̄d
de clunibus apri. Iam piſcē aſſatuȝ / iā congelatum aromati/
co iure. ad nos mittet. Iam pullū gallinariū / iam duas auicu
las deſtinabit. Sed euaneſcit oīs cogitatus tuus. Nam curi/
alibus nihil horum porrigitur. niſi fortaſſe ad cruciatū tuum
aliquid ſocio tibi aſſidenti mitteretur. quo ſcieris illū te prin
cipi cariorē. Et forte nōnunq̄ et tibi tantillū dabitur: nō quo
te ſatures. ſed quo magis afficiaris tedio ſciens q̄ ſuaues ſūt
princicipis epule. ¶ Panem ante dominū niueū / ac molli ſi/
ligine factū aſpicies. ad quē piſtādū ꝑprius eligitur / et mag/
no ſtipendio retinetur artocopus. quem ſi tangere volueris:
increpatus percutieris. qui panem tui caniſtri non acceperis /
nec in tactū heri dimiſeris. q̄ ſi ver fuerit. et optata tonitrua
cenas maiores reddiderint. radūtur vbera terre. ꝛ vſqȝ a libia
deferuntur boleti optimi. quales edē ſolebat claudius ante il
lū in quo venenū ſibi vxor porrexerat. Curialibus autē viles

⁊ ancipites fungi preponuntur/ in quibus ſepe mors editur
Poma principis talia ſunt qualia ſorores dicūtur heſperides
habuiſſe ⁊ in iis ſolū oblectari potes. tam. n. odorifera ſunt. vt
nō ſolū propinquos/ ſꝫ longe etiā ſtantes odore ſuo pfundāt
tāgere tñ illa nō poteris: aut quouis pacto guſtare. ¶ Caſeus
ex ircania placentiaqꝫ deducitur ſuauis/ cecus/ pinguis/ ex o/
uibus factus q̄ ſolū ſerpillis/ cū ſuauiſſimis herbis depaſte
ſint. ¶ Structorē interea ſaltātē p domū ⁊ chirofomanta vo/
lante cultello añ dñꝫ diuerſis geſtibus leporē atqꝫ gallinā ſe
cantē ſpectabis. ⁊ qui te nihil horꝫ permittet tangere qbus ob
lecteris. Quis eſt q̄ rebus ī iſtis voluptatē curialibus eſſe cre
dat? Quid nō potius penā/ ingentē/ cruciatūqꝫ maximā reco
gnoſcat? An nō ſimillimū eſt hoc tormentū illi quod poete fin
xerunt de tantalo qui nec in aquis bibere/ nec in pomis edere
poteſt quāuis ad mentū ſibi vtrumqꝫ pertingat? ¶ Quid q̄ ī
menſa princeps continuo fabulat. ac tacenda dicendaqꝫ fat.
quom tu nec loqui/ nec hiſcere audeas. Nam ſi forte mutire p̄
ſūpſeris aut nutas aliquid ſignificare: quaſi chacus p pla
tas educeris foras ac vel latro/ vel fur vocaberis/ vel adulter.
Maxima queqꝫ domus l. vt iuuenalis ait ſeruis eſt plena ſu
perbis. ¶ Ille panem magno cum murmure porrigit/ il
le indignatur qđ ſi aliquid poſcas/ et ex ſe ſtante tecu nbas
Aut non vident famuli menſe defectum. aut ſi vident/ negli
gunt emendare. ¶ Sepe tibi vel panis. vel vinum deerit.
nec tamen poſcere audebis ſi vel aquam vt vinum domes/
vel acetum vt piſcem immergas/ vel ſal vt carnes aſper
gas/ vnq̄ petieris importunus diceris. Enimuero tibi ſedentiū
tedia ſed maiora ſunt illorū qui ſtantes ſeruiunt. Tu quociēs
aliquid mordes ipſi tecū hyant/ et aerē ſolū capiunt qui ſolis
paſcuntur cenarum reliquiis. ¶ Sed accipe moleſtias alias
Sunt in curie diuerſe dapes. nam raro minus quatuor fercu
lis cena paratur. Et iſta nunq̄ ex ordine vt optares dabuntur
Semper quod vltimū velles: erit primū. Cūꝫ pane ſatur. ⁊ vi
ſi plenus dorſo fueris: tunc cibaria meliora porregentur. vel ſ
tomachatus renuas: vel ad crapulā tuo cū magno damno co
medas. Quod ſi q̄ſca⁹ inicio menſe meliores epulas conceſſe

rit: mox ille ex oculis auferentur. Eſt enī magna miniſtris di-
ligentia: ne diutius res precioſiores in menſa permittant. Naȝ
et in ponendo tardiſſimi ſunt: ⁊ in leuando celerrimi ſunt. Aſpice
inſuper in parapſide quot man⁹ curſitant: circa carnes quot
cultelli feſtinant. Quale periculum illic manus apponere eni
ſi quis forte ferream chirothecam receperit. Sicut apud ſtri-
gonienſem archiepiſcopum / illum qui ante preſentem ſecūd⁹
fuit / florētinū quēdā feciſſe cōmemorāt. Cōtingit. n. nōnunq̄
vt alienū quis digitum / vel portiunculā manus acceperit / at
qȝ momorderit: vituli carneȝ vel bouis exiſtimans. ¶ Menſe
curiis vndiqȝ circumdantur edentibus. Cibaria ſuper caput
tuū / ⁊ humeros tuos afferuntur, ſepeqȝ ſuper te ius totū effū
ditur. Hic te premit. ille ructat / et in faciem tuam vomit: int
ferculum et ferculū magna fit mora. tempuſqȝ longum expe
ctando conſumitur. ¶ Cum interim neqȝ aſſurgere potes / ne-
qȝ ſpuere / vel ſecreare: niſi velis ſcurrarum numero haberi.
Nunq̄ certe comedendi eſt hora. Si tamen in ipſo menſe ini-
tio non affueris: cena mulctaberis: aut iurgiis efficieris acer-
bis. Inter hec neqȝ porros / neqȝ cepe neqȝ alliū (quia venenū
ab oratio dicitur) comedere poteris. Nec igitur que principes
edunt (nam illa tuū ventrem dedignantur) nec que ruſtici vo
cant (quia fetorē dominis ingerunt) guſtare permitteris. ¶ At
ſuccraſſis illis / et nullo ſapore conditis / vteris dapibus. In qui
bus ⁊ ſi voluptas eſſet aliqua. ceſſaret tamen. quia continue
ſūt ⁊ imutabiles. Nā voluptates (vt iuuenalis affirmat) ra-
rior vſ⁹ cōmendat. at is in rebus tm̄ decēs vt gaudiū aliqđ inter
cedat vt male iudicare non exiſtimē / q̄ ſūma in eis miſeriā ſū
māqȝ cordis afflictionē poſuerit. Sed ſtultū atqȝ imperituȝ
vulgus hec tedia nō animaduertit. ſoliqȝ ſuſpenſas ex baſi ve-
ſtes / ac ſublimes reſpicit in equis milites. Et quom opes / ar-
gentū / aurū famulorū cateruas / ⁊ ornatū exteriorē intuetur /
miſerias interiores nequaq̄ conſiderat. ¶ At ſeneca / ſumma
prudentia / viri iſti inquit (quos pro felicibus aſpicitis. ſi nō
qua occurrūt / ſȝ q̄ latet videritis miſeri ſūt ſordidi / turpes ad ſimi-
litudinē ſuorū parietū culti extrinſec⁹. Quo fit vt curialib⁹ q̄ppe

irritamenta gule principibus ſeruiunt: ne dũ ciues priuatos
q̃ cũ iocunda coniuge inter dulces liberos caſte ac parce come
dunt vel ruricolas qui medias inter oues caſtaneas molles/
ꝛ mitia poma cũ lacte vorantes: nitidi fluminis vndas exhau
riunt: ſed ipſos quoqꝫ qui vel increpinis petraꝝ/ vel in põti
bus/ vel apud eccleſiaꝝ valuas mendicant ſine ꝑcontacione
preponã. Cum illis nec ex ſentencia ſuccedat quod appetunt
nec ſi ſucceſſerit: meliores propterea/ beatioreſqꝫ fiant ¶ Sũt
igitur oẽs ſtulti/ qui ob has cauſas in regium famulatũ ſeſe
recipiunt.

¶ Stulti ſunt qui tanq̃ anime conſulturi curia/
libus ſeſe dedunt obſequiis.

Ceterum quom ab initio dixerimus quoſdã eſſe qui tã/
quã anime conſulturi regalibus ſe dedunt obſequiis
Extimant enim conſulendo regibus: vtilitatẽ rei. p. promouẽ
do pupillorũ ꝛ viduarum protegendo cauſas afflictis et in o/
pibus ſuccurrendo/ tanto magis deo placere quãto maiore cũ
tedio iſta pagunt. reſpondendũ eſt etiam iis ne qui ſtultiores
ſunt aliis ſapientiores omnibus videãt. Quãuis ego ad huc
neminem ꝯgnouerim. qui non ſuũ aliqđ tp̄ale comodũ apud
reges inſectaretur. fingamus tñ aliquẽ terrore quẽ ſolũ ſalu
tis anime ratio mouerit. an eſt vt hoc in curia ſibi poſſit obtin
gere? Conſulemus ne nos viro bono/ in obſeq̃a vt ſe regis im
mergat? putabimus ne ſic animam lucrificari? mihi hercule
non fit veriſimile in curiis principum vbi tot vitia regnant
vbi tot irritamenta ab exercitio virtutũ abducunt virũ ali/
quem bonũ ꝑſeuerare. Nanqꝫ vt ſeſſor bonus in equo retro/
grado/ et calcitroſo excutietur/ dilabeturqꝫ tandem ſic vir iu
ſtus apud reges defluet vel inuitus rerũ licentia ac luxu/ et
tot inſidiis tum vitioꝝ tũ hoĩꝫ circũuentus declinabit a via/
ꝛ in ſcopulos ruet: ventorũ viribus actus/ ꝛ tempeſtatis. Qđ
cũ plato in athenienſi curia ꝑſpexiſſet. fugere potius ſtatuit
q̃ inter tot vitioꝝ inquinamenta manere Cognoſcito igitur
te ipſũ q̃ ſequi curiã ſtatuis. et an platone ſis maior aĩaduer
te/ ac vtrũ plꝰ tibi viriũ ad reſiſtẽdũ male ꝯſuetudini ſit q̃ illi

Oportet in curiis oĩbus obſequi cõmunicare qđ habes. ſerui/
re temporibus: verſare naturã et regere / nec nõ ad tẽpus huc
et illuc torquere / ⁊ flectere / cũ triſtibus ſeuere / cũ remiſſis io/
cunde / cũ ſenibus grauiter: cũ iuuentute comiter: cũ facinoro/
ſis audacter: cũ libidinoſis luxurioſe viuere. qđ niſi feceris:
nec magnus in curia / nec diuturnus eſſe poteris. ¶ Sed repli
cabis fortaſſe mihi. illũ ipſũ platonẽ quẽ fugitaſſe curiã ſupe
rius ſcripſi / poſterius tñ ad dyoniſiũ ſicilie tyrãnũ perueniſſe
illi q3 ſeruiuiſſe. Hic eſt vt ais. Sʒ vidi qđ ſibi obtigerit. nã
q3 vocatus ab illo doctrine ꝑ ſpẽ / cũ tyranni vitia corripuiſſet
tyranni fraude venundatus. Nec is ſolus ex ſapientibus irã
pꝛĩcipis expertus eſt. Nã ⁊ zenonẽ phm̃ ſenẽ / admodũ famula/
ris tyrãnus omni cruciatus genere dilacerauit. Anaxagoras
phũs ab anacreonte cipꝛiorũ rege occiſus eſt / Boetius iuſſu
theoderici regis interiit. lõga mora eſſet ſi quos viros bonos
necari pꝛincipes iuſſerũt enumerare voluerĩ. nec mihi quiſꝗ̃
vel moyſen / vel heliſeũ aut aliũ queꝗ̃ prophetaꝝ cõmemora
uerit. quaſi et ſibi liceat qđ viris diuinis ꝑmiſſũ extitit. nec. n.
cũ regibus illi manſerũt: ſed functi legatione ꝙ deus eis mã
dauerat / abierũt. ſolus Joſeph apud pharaonẽ moratus eſt.
quẽ oꝛdinatio diuina ꝑ ſalute populi illic trãſmiſerat / ⁊ venũ
datio fraterna. Fatebor ⁊ mauriciũ / ⁊ martinũ militaſſe / ac pꝛĩ
cipibus ſeruiuiſſe. Sed ille factus chꝛiſtianus eſt cũ tota mox
legione thebea trũcatꝰ eſt capite. hic vt vir factus eſt: ⁊ regia
caſtra diuiſit / et in obſequiũ dei ſe ſequeſtrauit. Sciebat enĩ
vir ſanctus q2 pupillorũ / ⁊ viduaꝝ cauſe ad pꝛĩcipes nõ ingre
diũt. q2 nũꝗ̃ apud eos ſanctificatˀ ſabatum. q2 venalis eſt oĩs
iuſticia / q2 ĩpudicus eſt oĩs ſermo / q2 nulla mĩa manet nullus
religionis zelus / nulla caritas ſʒ inuidia ⁊ ambitio tãtũmo/
do dñatur. quibus obſiſtere / fortiſſimi eſt hoĩs / et plus diuina
ꝙ hũana ſapientis. Et ꝗuis eſſet ipſe ſanctiſſimus / nec mili
tiam ſequi amplius illã voluit / nec aliis imitãdam ſuo exem
plo demõſtrauit. nec ſaluatoꝛ noſter interrogatus quid facien
dũ eſſet ad vitã ꝯſequẽdã / vade dixit non regibus ſeruito. ſed
vade inquit ⁊ vende oĩa q̃ habes / et ſequere me nõ principẽ / ſʒ

me/nō regeri. ſꝫ me (linquā) dixit ſequere. Videas igitur tibi
vir bone/ q̄ propter aīaꝫ ſequeris curiā ne propter curiam per/
das aīaꝫ. Quia multi ſunt ibi laquei. multa offēdicula: mul
te inſidie demonū. Durū eſt ambitionē frenare auaritia com
peſcere: inuidiā domare/ irā cohibere. luxuriam coartare: dū ſē
per circa iſta verſeris. Si quis tñ ſibi a deo traditū ſcit talētū
vincere vt iſta poſſit: ⁊ tāq̄ ſol immaculatus in luto verſari
ſi potes picē tangere/ ⁊ ab ea nō inquinari/ ſi potes ignē ingre
di/ ⁊ nō vri: nō veto illū curiā conſequi. Nā meritū tāto gran
dius ꝯſequetur: q̄to periculoſius militauit. Sed perſuaſū eſt
mihi nemiē eſſe. qui curie ſeruiendo nō potius vincatur a vi
tiis q̄ vitia vincat. Dociles enī imitādis (vt iuuenalis ver/
ba recenſeā) turpibus ac prauis oēs ſumus. In geneſi quoqꝫ
diuinū oraculū eſt in hūc modū. Senſus enī ⁊ cogitatio hūa
ni cordis in malū/ pna ſunt ab adoleſcentia ſua. Non ſuaſeri
igitur vlli curiis immorandū. Nam et aīa (vt dixi) diſcrimini
magno ſupponitur/ ⁊ vita ſepius ante tēpus amittitur. quo/
niam vel pricipū deſiderio fauebis/ ac vltro ſuis vitiis arride
bis: ⁊ ſic aīaꝫ pdidiſti/ vel increpabis malos mores/ accuſabis
qꝫ ſcelera/ et ſic irā in te principis expieris. Cyrus perſaꝝ rex
arpalo familiari ſuo admodū antea caro (ob reprehenſū in ſe
vitiū) filium epulendos in cōuiuio dedit. Cābiſes cuiuſdā ex
cariſſimis (qui ſe de ebrietate corripuerat) filiū ſagitta tranſ
fixit. Nec tu mihi ariſtotelē obiicias ſūmū phm/ alexādri ma/
gni caſtra ſequentē. Neſcis enī qua voluptate hoc fecerit: et
an ſibi libertas fuerit aliter faciendi. At ſecuti ſūt alexandrū
cōplures alii. Calliſthenes phūs Critho frater collectaneus.
lyſimachus miles et phūs inſignis. Calliſthenes dū adorare
more perſico alexandrum prohibet: truncatis manibus et pedi
bus/ effoſſis oculis/ naribus/ et auribus amputatis/ miſeram
vitam in carcere in ducere cogebatur. Cui cū lyſimachus ī re
mediū erumnaꝝ venenū obtuliſſet/ leoni obiectus eſt. Critho
cū alexandrū patris philippi laudibus detrahētē redarguiſſet
ab eodē (vt ſupra retuli) in ꝯuiuio eſt occiſus. ¶ Stulti igitur
meo iudicio/ ⁊ (vt arbitror) tuo mi iohannes amantiſſime ⁊ q̄
propter ſuperiores cauſas: ⁊ q̄ propter animi lucrū ſeruitia pri

cipū amplectūtur. Dū de id querunt qđ nō aſſequūtur: vel pernitioſas res querunt/vel per viā ſpinoſā ꝛ ancipitē ꝑgunt cū ad finē que querunt tutiſſimis poſſunt ꝛ quietiſſimis itineribus proficiſci. Eſſet ergo iā ſatiſfactū his q̄ ab initio propoſuimus/poſſēqꝫ iā epl'am claudere/ſꝫ ſūt adhuc alie cōplures moleſtie curialiū/de quibus non erit ab re perq̄ breuiter meminiſſe.

¶Que inter dormiendum curialibus tedia:

Plurima inter dormiendū ſūt tedia. Sepe in aſſeribus dormiendū eſt/in paleis/in lapidibus/nudoqꝫ ſolo/in vento/in pluuia in frigoribus. Si pluuias fueris aſſecutus: ad pediculos/pulices/culices/et alias infinitas: vel mordētes vel deterrime ferētes beſtiolas te prepara. Nunquā ſolus dormies niſi quom ſociū cuperes linteamina immunda/fetida/lacerata/et in q̄bus nuperrime peſtilentici ſūt mortui/tibi dabuntur. Comes adiūgetur ſcabioſus. qui ſe nocte tota fricabit. alius tuſſitabit: alius fetido flatu te perurgebit. interdū et leproſus tibi coniacebit. Alius frigidus eſt/ꝛ veſtimenta ad ſe rapit. Alius febre calidus lodicē cū oī tegimento ſupra te iacit. Sep̄ vel ille tibi moleſtus erit/vel tu ſibi videberis tedioſus. Dormitur frequēter in cōmuni: vbi vel decē ſūt vel viginti vbi vnus ſtertit/alter pedit/alius calces iacitat. Nunq̄ ante mediū noctis ſilentiū eſt. veniūt ebrii dormitū: cōfabulātur/garriunt/ruptant/rixantur: pro lectis pugnant/ꝛ ſe inuicem cedunt. ſurgunt mingentes. Sepe apud ſtabula ſunt cubilia tua. et equos fremitantes/vel ſe mordentes audis. Nunq̄ ſcies vbi dormire debeas niſi dormitū iueris: Sūt in diuerſoriis multi aduene/multi ignoti. et vita curialiū plerūqꝫ in hoſpitiis publicis finitur vbi fures timēdi ſūt et formidandi ſicarii ſūt. Neqꝫ res tuas vnq̄ diligēter cuſtodies: quin aliq̄n repies diminutas. Nā ꝛ ipi fures ī thalamo tuo dormiēt. ꝛ te ſopito aſſurgēt: reſqꝫ ſub te iacētes eripiēt. ¶Aſſunt meretrices/ancille/lenones/ioculatores/luſores/parazitti qui iurgia continuo proludunt. ¶Tantuſqꝫ clamor exoritur/vt nedum ne dormire: Sed nec qui prope te eſt loquentem ſocium

intelligere queas: Adde ruſticoꝝ loquacitatē/ q̄ nocte(q̄ lon/
ga eſt)nunq̄ quieſcunt. abſentē cantat amicā(vt flaccus ait
)multa prolatus vappa nauta/ atq; viator. nulla dormiendi
q̄es datur. ꝙ ſi nōnūq̄ rumores et alia ſōnus vicerit/ aut ocu
los claudere ceperis: eueſtigio reuocaberis/ ⁊ aliquo caſu ſur
gere compelleris. credo te iſta milies expertū ideoq; ſū breuior

¶ Perq̄ multa curialib⁹ inter hoſpitandū tedia.

SEd accipe alia q̄ inter hoſpitādū ſūt tedia. maraſcall⁹
orādus eſt/ ac precio ꝯducendus: rogādiq; ſerui eius/ et
allitiendi munerib⁹ ſūt. vt hoſpitiū tibi tollerabile prebeant.
Quod et ſi promiſerint: nō tn̄ implebunt/ teq; vel in remotiſ
ſimis locis/ vel in fetidiſſimis cameris collocabūt. interdū et
honeſtū locū quē dedit vt deſeras/ et alteri cedas/ minis ac vi
coget. Sʒ eſſet fortaſſe tollerabile maraſcallo caput inflecte
re: cui⁹ eſt officiū nō inhoneſtū. ¶ Sʒ abiectos ſordidoq; hoīes
ſeq̄ atq; iis ſuplicare/ atq; offerre pecuniā/ grauiſſimū eſt. Nā
⁊ cocis/ ⁊ piſtorib⁹ et frumētariis/ ⁊ bladi/ viniq; diſtributori/
b⁹ humiliare te cōuenit/ ⁊ ſpoꝝ beniuolētiā emere. ¶ Quid de
oſtiariis referā? Heu quotiēs valuas in pectus detēdet tuū?
quotiēs te pugno/ vl' calce repellet? Quotiens vbi te viderit
veniētē portā q̄ patebat/ recludet? Quotiens te excluſo(quā/
uis aurū dederis)vel mimū vl' ſcurrā vl' emulū tuū int⁹ emit
tetur? Quotiēs tibi vel dormire principē/ vel in ꝯſilio eſſe/ vl'
egrotare mentietur

¶ Que inter militandū ⁊ caſtra mouendū curialibus
miſeria

QUid de motu caſtroꝝ dicā? Quis tormenta q̄ tunc in/
cidūt poſſit enumerare? Quāta equoꝝ eſt cura? quan
ta armoꝝ? Quod vrgent anguſtie? Trāſeūda ſunt alta flu/
mina. montes ancipites aſcēdēdi. Eq̄tādū in tenebris: in plu/
uia/ in vēto/ in niuib⁹/ in luto/ in glacie/ in fluminib⁹ ⁊ ſpinis
in nemoribus/ in ſaxis ī precipitiis/ in abruptis colliū/ inter la
trones inter hoſtes. Nūq̄ certus eſt principis receſſus fama
nōnūq̄ vagat. in craſtinū eſſe caſtra mouenda. Quomq; ac/
citus es vie: mutat opinio. ꝙ ſi fortaſſe īparat⁹ fueris: repēte

fiet receſſ⁹/ibitqȝ rex cū paucis:et ſequi pene feſtinātes oēs vi
debit. Adqȝ tunc potiſſimū contingit: quom vel egrotaueris/
vel mediciuā ſumpſeris/vel ſanguinē minueris/aut equi/vel
famuli tui minus diſpoſiti fuerint. Sȝ q̄ vel ſtandi/vel rece/
dēdi certitudinē habere volueris. ex cauponibus/vel meretri/
cibus melius inſtruetur q̄ ex aliis. nunq̄ quo ſit eundū ſcies:
niſi poſtq̄ pueneris. creditur ſepe ſumma luce rex abiturus.
tuncqȝ oēs in equis expectāt. ad meridiem uſqȝ tam muli q̄
equi:ꝛ currus onerati manent. Sepeqȝ onera tanquā decepti
deponūt. Quom vero iter areptum eſt/in iis locis potiſſime
māſio fit: vbi nec vina ſunt/nec cibaria/nec in quibus recepi
queas diuerſoria. vbi vero vbertim oīa ſuppetunt: nūq̄ poſt
biduū caſtra manebūt. Eſt eni regibus tediū quotiens multi
tudinē letam audiunt. Econtra vero ex anguſtiis/afflictione
qȝ plebis ſolatia accipiūt. Ideoqȝ nōnūq̄ ꝑ diē mille paſſus ꝓ
ficiſcūt. interdū quīquaginta milia paſſus obābulabūt. gau
debūtqȝ quom vel familiarē ꝑdidiſſe/vel equū accipiēt vel cū
te precipitatū in flumina vel frigore obriguiſſe/vel eſtu defe/
ciſſe cognouerint. cū ipſe et cōtra frigus/ꝛ contra calorē arma
tus extiterit. In caſtrorūȝ preterea proceſſu/quot preſſure ſūt
quot calces: quot truſiones: quot caſ⁹: quot icuſiones: quot
blaſphemie: Nunc tuus equus alium cedit. et in te culpa re/
fertur. Nunc tuus cedit: et affi ieris damno. litigant inuicem
famuli et in bellū deſcendūt dn̄i. Inter eundū ſeruare ordinē
oportȝ. nuſq̄ cedere loco licet. feſtinādū eſt quom alii feſtināt
tardādū quom alii tardēt. nec prope te erit quē velis amicus
nec ad eū vbi ſit poteris ire. ſi quo caſu cecideris: nemo te col/
liget. ſed vniuerſo exercitu calcaberis. et tā tu q̄ equ⁹ in pul
uerē redigimini. Nūc in locis paluſtribus/ꝛ in luto caſtra po
nuntur. nūc in arena/locoqȝ ſterili/ex quo nec lignatūȝ/nec a/
quatū/abſqȝ magno diſcrimine progredi queas. Tūcqȝ aut
eſtas erit: ꝛ caloribus exureris. cicadis obtūderis: zinzalis mor
deris/ſerpētibus toxicaris/ac fetoribus/ꝛ exalacionibus peſſi/
ſimis cruciaris/aut eſt hiems. et tecto ac veſtibus nudus peri
bis. q̄ ſi forſitan tu euaſeris famuli tn̄/et equi ſupereſſe neq̄
unt. Adde quom prope ſunt hoſtes/maiores moleſtias. Nūc vi.

ſandos lapides.nūc ſagittas timendas.nūq̄ fures non formi
dādos/atq; latrones Nunc cauēdū eſt/ne hoſtes ipſi officiant
inſultātes. In armis edendū eſt/in armiſq; dormiendū.ſem-
per in valle caſtrorū/ſēp in portis excubie ſūt habēde. Nūquā
hora quieta eſt.nunq̄ in pace manere licet.nūq̄ tube/nūq̄ cor
nua iacent.nūq̄ inſidie ceſſāt. Quociens itur ad muros: vel
quom duo cōcurrūt exercitus:quanta trepidatio eſt/quot cla-
mores.nunc erigūtur machine nūc feruntur tribuli.cōcurrūt
iacula.fodiūt miſſilibus ſcuta coruſcāt enſes. Sub illo equꝰ
occiditur.hic ꝯfoſſus telo/ruina minat. Illi caput aufert/huic
manus amputatur. Quidā calcant inter equos et in foueis
iacent exanimes.mille facies mortis vbiq; videntur. Nō hic
miſericordia eſt/non benignitas/nō humanitas. Et ille vir
bonus/ille miles egregius/ille fortiſſimꝰ creditur imꝑator.q̄
plures ſua manu necauit/quiq; cruentū gladiū ex pluriū vi-
rorū iugulis duxit. Sūt equeſtres pugne:ſūt pedeſtres/ſūt na
uales vbiq; res eſt horrēda ⁊ facies inferno ſimilis. Nihil ibi
lucrari abſq; iniuria proximi potes.nec tua ſūt q̄ bellis que-
runt iniuſtis.vt fere ſūt oīa bello q̄ inter domeſticos fide cō-
mittūtur. Perdere autem illic ne dū res/ſ; vitā et aīaz potes
nec tute vitare poſſe bellum cōfidas/in quo tuus rex interfue
rit. Nemo ſe mare vitaturū ſperet.quom rex nauigauerit.
Aut comitandus rex eſt aut amittēdus.inter tot tantaſq; diſ-
fecultates aut iuuenis es/⁊ ſufferre inſolitas res non potes/
aut antiquꝰ ⁊ deficiētibꝰ viribꝰ/nec famē/nec ſitim/nec labo-
res ſuſtinere vales. Pretereo morbos/q̄ dū ſic agimur nos ag
grediuntur.coacti vel in viis deſerimur.vel inter ignotos. Ac
plurimi diē claudūt q̄ domi manētes ꝑ multos annos viuere
potuiſſēt. Sz redeaꝰ iā in vrbes.maneamus in amplo ſpacio
quo loco q̄eſcit curia deerūt ne propterea cruciatꝰ. An nō fiūt
dietī noua dicta/⁊ ꝯſtitutiones noue/q̄bus vt te coaptes/ſin-
gulis diebꝰ de nouo incipies viuere. Siue rex ſedeat ſiue ſtet
tibi ſp̄ erit ſtādū.nec vllā tibiis tuis poteris dare quietē. Si
vnquā ſederis temerarius iudicaberis

Que curialibꝰ difficultas in recuperẽdis ſtipẽdiis

Quid vero ie ſtipendiis recuperãdis? Quãta moroſitas quãtaqꝫ diminutio eſt? Nũq̃ in tp̃e dabit: nunq̃ integrũ. Nũc ad illũ/ nũc ad iſtũ dimitteris. diuerſiſqꝫ mẽdatiis eluderis. Multa ſũt ꝑpter q̃ dño caſpari cãcellario teneor. ſꝫ in hoc quoqꝫ ſue magnificentie ſũ obnoxius. q2 me nõ patitur ſalario meo fruſtrari. ſicut alios video/ q̃ ſuũ gemũt frandati ſalariũ. Nũq̃ ſtipẽdia recipiũt: niſi diſtributionẽ donauerit nec vllꝰ eſt q̃ tã clara ꝯuẽtionis ſue capitula facit: vt ad volũtatẽ officialiũ nõ recipiat interpretatiõez q̃ ſũt oẽs auri corroſores.

Vt neceſſarii ac ſanguine ꝯiũcti curialibus cruciatui ſunt

Sed iam de neceſſariis aliquid dicamꝰ. q̃ et ipſi curialium tormenta exaugent: nũc hoc/ nũc illud impetrari ſibi petẽtes et ſiue durũ ſit/ ſiue abſordũ qđ optant: impetrare non te volũt. Quidã vero potentes ſunt/ ac ex gratia principis promouere propinquos poſſent: ſꝫ tales ſũt eius cõſãguinei/ vt vel eis bñfacere nõ audeat/ vel ſi audeat/ in famiã populi/ ⁊ indignationẽ ſupra ſe dei ſuſtineat.

Quantus principũ in curiales amor

Quid ꝙ amorẽ principis in ſe verũ nemo aſſequitur. Nã vt iſocrates in eo quẽ de regno ſcripſit libro teſtatur principes neminẽ amant. niſi in conſulto quodã impetu, ꝙ ſi quenq̃ amant nõ vt amicũ diligunt. inter pares enĩ dũtaxat amicitia verſatur. ſed eo modo amant quo canes. et equos diligunt: fructũ vt ex inde ſuſcipiẽt. Quid dixi? Erraui certe; Multo plus equus/ aut canis diligitur quã hõ. Mortuo quippe viro. mox alius eſt/ qui locũ defuncti magnis precibus ſibi cõmitti poſtulat. At canis vel equi mortui vicẽ non ſupplebit alius: niſi vel emptus precio/ vel gratia. Parũ dixi adhuc cuꝫ ne dũ nõ dolẽda/ ſꝫ optanda mors tua principi ſit. cui diutius ſeruiuiſti. Aut enĩ ꝑ longis obſequiis non te remunerauit: et ſaluitur obligatio tua. dulce qꝫ ex ſuo ore ſonabit: ah ſi mortuus nõ fuiſſet hõ ille magnis eũ muneribus donauiſſẽ.

Aut largitus eſt tibi plurima que te mortuo recuperare ſpe/
rat. Vir enī hodie diues aliquis moritur cui principes nō ſuc
cedant

¶ Quot curialibus moleſtie ex principis pſona.

SEd audi iam quot tibi imminent moleſtie/propter prī
cipis perſonā. Raro/ nedū inter principes: ſʒ inter pri/
uatos quoqʒ/ vir bonus reperitur. Cicero in diuinationum li
bris. ſi q̄ rariſſime fiunt monſtra putanda ſunt/ inquit/ ma/
gis monſtruʒ vir bonus: q̄p partus mule. Alludit huic ſenten/
cie iuuenalis. q̄ licet prius dixiſſet/ rari quippe boni vix nume
ro totidem ſunt/ q̄d thebarꝝ porte/ vel diuitis oſtia nili poſtea
tū/ quaſi ſeptē reperiri nō poſſent/ amplius ſe reſtrinxit dicēs
egregiū ſanctūqʒ virꝝ ſi cerno: bimēbri/ vt mōſtrū/ puero et
mirandi ſub aratro piſcibus inuētis z fete cōparo mule. Nec
diuina ſcriptura remiſſior eſt. Si quidem apud paulū pphete
verba relata ſunt. ¶ Eſt autē deus verax/ oīs hō mendax. ¶ Et
iterū ſcriptū eſt: qꝛ nō eſt iuſtus quiſq̄/ nō eſt intelligēs: non
requirens deū. Ac rurſus nō eſt q̄ faciat bonuʒ/ nō eſt vſqʒ ad
vnū. Vides vt oratores ac poete cū ſacra ſcriptura cōcordāt:
Vides ne/ vt rari boni. mali vero infiniti ſunt. ¶ Si ergo rex
tuus malus fuerit. dolebis eius infamiam eius vitiis cruciai/
beris. ¶ Si auarus eſt angeris/ quia nec te premiat/ nec ali
os benemeritos. Si ſumptū faciat/ ſi liberalior eſt/ times ne
pro effuſione nimia ablimet. Si crudelis/ vereris/ ne in te/ tu/
oſqʒ ſeuiat. Si pius egre fers qꝛ nō vlciſcit iniurias. Si audax
picula formidas. Si vecors hoſtibꝰ inuides q̄ ſibi ſp inſultāt.
Si loquax multiloqū nō eſſe abſqʒ pctō ꝯgnoſtis. Si tacitus
dicis qꝛ nec amicos/ nec ſeruitores ſcit vbis retinere. Si vino/
lētꝰ. accuſas ebrietatē. Si vinū vtitur qꝛ parū ſit letꝰ grauai/
ris. Si luxurie cultor eſt. doles qꝛ plurimis iniuriat. Si femi
nas fugit. dicis nō eſſe virꝝ. Si paucos ad ſe admittit. diſpli/
cet tibi inter illos nō eſſe. Si cōmūis eſt oībus iraſceris q̄p tā
reliquis/ quam tibi ſit familiaris. ¶ Si omni ex parte bonus
eſt/ quod monſtrum fuerit/ cum tu ſis malus. doles quis tuis
vitiis non alludit. Aut ſi tu quoqʒ ſis bonus/ quod admodū

eſt difficile. Dolebis principi bono nō arridere fortunā: ſepqʒ anxius eris de ſuo ſtatu/ egrotabis cū eo/ ⁊ pacieris cū eo/ q̄m nō tā filio ſuo/ pater afficitur: ꝙ bono principi/ l onus ſeruus Cui et ſi fortuna fauerit/ nūc mutationē/ nūc inſidias times. nec dormies vnq̄/ nec vigilabis in pace.

¶ Ut ſtudioꝝ voluptate carent curiales

Et inſup magnoꝝ viroꝝ recreatio/ mentis ſucceſſus: quom ſe aliquis retrahit in ſolitariū locū. ac vel meditatur/ vel legit vel ſcribit aut totū ſe muſis prebet ⁊ nūc platonē/ nunc ariſtotelē/ nunc tulliū/ nūc virgiliū/ nūc alios doctores/ iā dudū mortuos/ ſʒ fama viuentes ⁊ ſcriptis alloquitˀ Sʒ hac voluptate priuati ſūt curiales. q̄ cū ſp in ocio ſint. nūquā tn̄ ociū habēt. ſp in multitudine ſūt in clamoribus in tumultibus. Si tibi nōnūꝙ ꝑticulā menſe delegeris/ in qua vl legas aliquid/ vel ſcribas/ mox aliquis ſtabit q̄ te vexat. et ſi alii ceſſauerint: non aberit diſpenſatio q̄ propter te cōputū faciat aera qʒ moueat. Nuſꝙ tibi angulus patebit quietus: in quo poſſis cū ſcipione dicere. nūꝙ minus ſolus ꝙ quom ſū ſolus. oportet te priſtis illis/ ſāctiſqʒ viris carere/ atqʒ intˀ hoīes viuere/ quos rectius beſtias oī virtute carētes appellauerimꝰ

¶ Nec ob egregios mores capeſſendos principibus ſeruiendū

Sunt q̄ dicunt filios ſuos idcirco principibus tradere vt mores addiſcant/ fiantqʒ virtute preſtātes. melius dicerēt ad intelligēdū maliciā/ turpitudinē diſcendā: ſe filios ſuos tradidiſſe. Sūt enī in curiis vitioſiſſimi hoīes/ ſermones inhoneſti. Ille luxuriā cōmēdat ille voracitatem. Nemo ſe de virtute iactat. ſʒ aut virginē violaſſe/ aut ſtupraſſe nuptam/ aut emulū occidiſſe/ aut rapina ſeſe aliqd nactū gl'abitˀ. q̄ ſcelera ſic adoleſcentes imitātˀ/ vt nullo poſt tpe amittāt. Necqꝫ te putes adoleſcētē pudicū/ ſobriū/ verecūdū/ aut bn̄ morigeratū apud pricipes inuenire oēs huiuſmodi ſūt equales magiſtri. verū enī eſt ꝙ terētius ait. ad peiorē plerūqʒ ptē animū applicari ſi quidem ad eam rem magiſtrū ſortitus ſit improbū. Sic natura iubet. velotius et citius nos corrumpūt exempla

mala/quom ſim magnis auctoꝛibus ſubeunt. ¶ Ago maximo
deo grates q̄ mihi iā pͥmū ſequēdi principis animū tradidit
quom iam parētum virtutes ſic acceperim/vt amplius amit
tere non poſſim ꝙ ſi aliud nō eſt/hoc ſaltem habeo q꞉ nonnul/
las didici literas. quarū eē oīno ignarus. ſi pueritiā meā cu
ria ſuſcepiſſet. Eſt enī in curiis principū vitioſū lrās noſce. ⁊
pꝛobꝛo loco dicitur appellari diſertus. Eſt itaq꞉ magna litte/
ratoꝝ moleſtia: quom ſe contemni maxime p oīa videt. ⁊ res
maximas ab iis dirigi (ne dicā negligi) qui vix inter manus
et pedes quot hn̄t digitos norunt. Sed eſt etiā illitteratis ſū/
ma turbatio. quom viros in curiā doctos/ac ſiſtne loquētes ve
niſſe videt quos ipſi nequeūt intelligere. ¶ Quid preterea de
conſcientia tua pꝛotulerim. q̄ ſp inquieta eſt/ſemperq꞉ te moꝛ
det cū te ſciaȝ multis viroꝝ illecebꝛis inquinatū. nullū graui
us eſſe ſuppliciū ſeneca ſcribit: ꝙ cōſcientiā. hinc Iuuenalis.
Cū tn̄ hos tu euaſiſſe putas quos dixi coſciencia facti mens
hȝ attonito et ſurdo verbere cedit/occulto/quotiens aīo toꝛ
toꝛe flagellū. penaq꞉ tā vehemens ac multo ſeuioꝛ illis. quas
⁊ ceditus grauis inuenitur ⁊ ad amantus nocte dieq꞉ ſuū ge
ſtare in pectoꝛe teſtē. Sed audi obſecro ciceronē pꝛo ſextio al/
ter roſcio (Cuius hec (ſi recte memini) verba ſunt. Quacunq꞉
fraus/⁊ ſuus toꝛtoꝛ maxime vexat: ſuūq꞉ ſcelus agitat/amē/
tiaq꞉ afficit: male cogitationes/conſcientieq꞉ ipſiū terrent.
Hec ſunt impiis aſſidue domeſticeq꞉ furie. q̄ dies noctesq꞉ pa/
rentum penas a ſceleratiſſimis filiis repetunt. Quacunq꞉ te
vertus: oblocutiones de rege/de cōſiliariis deq꞉ te ipſo fiunt
quia vel nimis ſubditi grauant. vel hoſtes inſtant/dux curia
in choꝛeis eſt: aut in venationibus occupata. ¶ Nullum inter
mundana maius munus eſt hoībus a deo conceſſū (vt Cicero
dicit) quam amicitia. At hoc bono tam ſuaui tamq꞉ vtili/tā
q꞉ neceſſario priuati ſunt curiales. Namq꞉ dum vitioſiſſimi
fere ſunt omnes. non amicitia inter eos eē/ſed fictio quedā
poteſt. Inueniūtur nonnulli induſtrioſi ac laboꝛioſi curiales
ac in iis non vmbꝛata non expꝛeſſa ſigna virtutum. Vident
quidem liberales/ſed rapinam ſequuntur. et ſi ſunt caſti. am
bitioſos inuenies eos/atq꞉ ſuperbos. Si humiles, ebrii ſunt

ac nebulones. In nullo virtus eſt aliqua quã mille vitia nõ
comitentur. Arduũ eſt in hac hominum multitudine viruꝫ a/
micitia dignũ reperire. q ſiquis inuẽtus fuerit bonus/ vel re
gi non placebit/ vel magnatibus: nec eius vti beniuolẽtia po/
teris quia nõ licet in curiis/ conuerſationẽ habere cũ illis qui
non ſunt accepti. Videbiſqꝫ nũquã illos quos diligis/ et q̃
tibi ſanguine ſunt iuncti: ad ſuppliciũ rapi et quamuis difficile
ſit tacere cum doleas/ nec conqueri poteris nec hiſcere. Sepe
qꝫ cũ illo conuerſari cogeris qui tibi vel patrem vel fratrem
occiderit. Si eius conditionis fueris/ vt famulatum poſſis te
nere inuenies ſeruitores tuos/ fures/ ebꝛeos/ guloſos/ tiroſos/
inſolentes/ imemores/ negligentes/ inertes/ adulatores/ homi
cidas. Si rurſus tu alteri famuleris: dñꝫ auarum/ querulosũ
ſtuidum/ temulentum locacemqꝫ reperies. ¶ Diſcurre per
omnes curie ſtatus. quam contenti ſunt conſiliarii/ ſuis con/
ſiliis non acquieſcere principes: Quid autẽ cancellarii quom
eorum littere ad honorem regis/ ⁊ vtilitatẽ ſcripte: tranſire nõ
poſſunt/ niſi corrupte et ex bono in malũ mutate. Quid magi
ſtri curie et maraſcalli/ dum obedientiam non inueniunt:
Quid magiſtri camere/ dum eorum computa corripiuntur.
Quid capellani: dum in celebratione diuinorum ſuſpendun/
tur: Quid medici/ dum negligi ſana/ ⁊ nociua recipi cernunt
Quid milites: Quid cubicularii dũ ſtipendia ſibi negantur
Quid coci q̃ nihil parare ſine reprehenſione poſſũt: ⁊ nullus
eſt cui nõ ſint infinite moleſtie. Atqꝫ vt breuius dicã ꝑ mul
tas tribulationes intrãt iuſti in gloriam dei. ¶ Curiales vero
cũ multis cruciatibꝰ acqrere ſibi iehãnã ſtudẽt. Nihil de cle/
ricis ⁊ religioſis dixeri q̃ cũ ioſeph palliũ/ cũ matheo teloneũ:
cum iohãne ſindonem/ cũ ſamaritana cupiditatis hydriã ſũt
relinquere iuſſi. Taceo et illos q̃ neceſſario et inuiti curiã ſe/
quũtur. Nãqꝫ vt cicero pro ſextio roſcio dicit quod inuitus et
neceſſario facio/ nec diu nec diligenter facere poſſum ¶ Credo
iam promiſſioni mee ſatiſfeciſſe/ qua ſtultos eſſe me probatu
rum dixi omnes qui aliam vitã habentes in q̃ ſe poſſũt hone/
ſte traducere curialiũ moleſtias ſequũt. qd cũ ita ſit reliqua

hoc pelagus inquietū. noſq; in aliā vitā redigamus. Nāq; ſi pacem cupim⁹ ſi ociū diligimus ſi nobis viuere volumus ſi ſalutē anime querimus. fugiendi ſunt nobis atria regū / ⁊ aulici tumultus. in q̄bus nec requies nec bonarū artiū exercitatio / nec virtutis amor aliq̄s regnat. ſȝ auaritia tm̄: libido: crudelitas: crapula: inuidia: ⁊ ambitio dn̄atur. Quibus vitiis q̄ ſit deditus nullo ſe argumento tueri poterit quin apud viroſ doctos ⁊ malus eſſe cōuincatur / ⁊ ſtultus. Vale vir. Niſi ex curialibus vn⁹ eſſes / meo iuditio prudens.

Enee Siluii de curialiū miſeria diſputacio finem habet felicem.

[illegible]